

Yayın Geliş Tarihi: 04.05.2026
Yayına Kabul Tarihi: 06.05.2026

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (Chicago 17. Sürüm):
Kılıç, Alev. "Olaylar ve Yorumlar." *Ermeni Araştırmaları* Sayı 79 (2025): 15-69.

Başyazı

OLAYLAR VE YORUMLAR

(FACTS AND COMMENTS)

Alev KILIÇ*

Öz: *Bu incelemede Kasım 2025-Nisan 2026 tarihleri döneminde Ermenistan'daki iç durum, dış ilişkiler, Azerbaycan ile barış antlaşması imzalanması süreci ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri ve normalleşme süreci ele alınmaktadır.*

Dönemin gelişmeleri esas itibarıyla 7 Haziran'da yapılacağı açıklanan parlamento seçimlerine odaklanmıştır. ABD ve AB'nin geniş boyutlu ve görünür desteği ile Paşinyan yönetimi tarihi emelleri, iddiaları ve söylemleri bir kenara koyarak komşularla iyi ilişkiler öngören, Batı'ya açılan, barış yanlısı bir platform oluşturmuştur. Eski üç cumhurbaşkanının ön çektiği parlamentoda temsil edilen Rusya yanlısı muhalefet etkisiz ve yetersiz kalmış, muhalefet görevini geleneksel emelleri, değerleri ve söylemleri savunan Apostolik Kilise ve onun başı Katolikos üstlenmiştir. Kilisenin gölgesinde yeni bir parti oluşturan Rus ve Ermeni uyruklu oligark milyarder Karapetyan önde gelen muhalefet partisi olarak ortaya çıkmıştır. Böylece, bir yandan Rusya-Batı çekişmesi diğer yandan din dayanışması kapsamında Batının önde gelen dini kurumları ile Rus Kilisesinin Apostolik Kiliseye ortak desteği Ermenistan iç siyaseti bakımından ilginç bir görüntü yaratmıştır.

Azerbaycan ile barış süreci 8 Ağustos 2025'te Vaşington'da üçlü zirvede varılan mutabakatın ışığında, olumlu ve yapıcı adımlarla devam etmiş; antlaşmanın imzalanmasının önündeki tek engeli oluşturan anayasada gerekli değişikliğin yapılması keyfiyeti 7 Haziran seçimi ertesine bırakıldığı cihetle, dönem ticari, ekonomik iş birliği, ulaşım bağlantısallığının sağlanması, insandan insana ve toplumlar arası ilişkilerin geliştirilmesi gibi antlaşmanın altyapısını ve ruhunu

* ORCID: 0000-0001-5180-2896
E. Büyükelçi, Avrasya İncelemeleri Merkezi Başkanı, akilic@avim.org.tr.

oluşturan girişimlere odaklanmıştır. Diğer taraftan Paşinyan yönetimi karşıtı çevreler, bunlarla aynı çizgide buluşan Apostolik Kilise ve yandaşı uluslararası din kurumları ve siyasi bağınazlık içindeki ideolojik siyasi oluşumlar aynı zamanda barış sürecini de hedef alabilmişlerdir.

Rusya'ya hala çok yönlü bağlı bulunan Ermenistan, Rusya'nın uluslararası alanda güç kaybettiği jeo-politik ortamda, Rusya'nın potansiyel gazabını çekmeden Batı ile ilişkilerini kurumsallaştırma adımlarını atma çabalarını ileri bir aşamaya taşımış, bunu çok vektörlü, dengeli ve dengeleyici dış politika söylemi ve Rusya'ya yakın ülkelerle de geliştirmeye çalıştığı ilişkiler ile nötralize etmeye çalışmıştır. Döneme ABD ile yerleştiği bölgesel iş birliği ve AB ile stratejik ortaklık ve üyelik girişimi damgasını vurmuştur.

Türkiye ile ilişkiler normalleşme süreci kapsamında yapıcı ve olumlu seyrini sürdürmüştür. Türkiye bakımından olmazsa olmaz önceliğin bölgede kalıcı barışın ve istikrarın tesis edilmesi bunun da her şeyden önce Ermenistan-Azerbaycan barış antlaşmasının imzalanmasından geçmesi, Ermenistan'ın barış antlaşmasının önündeki bu engeli seçim sonuna bırakması Ermenistan'ın Türkiye'den beklentilerini biraz törpülemiştir. Türkiye ile ilişkilerin tam normalleşmesi ve sınırların açılmasının Azerbaycan ile anlaşmayı daha kolaylaştıracağı gibi yanılıcı görüşler itibar görmemiştir. Ancak altyapı hazırlıkları tamamlanmış ve Ermenistan-Azerbaycan normalleşmesinin hemen akabinde Türkiye'nin bütünüyle hazır olduğu anlaşılmıştır. Türkiye Ermenistan'daki gelişmeleri ve Paşinyan yönetiminin ezber bozan, cesur adımlarını dikkatle izlemiş ve takdirle karşılamış, çağdaş ve uzak görüşlü yaklaşımına tam desteğini ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Paşinyan, Mirzoyan, Karekin II, Putin, Lavrov, Erdoğan, Fidan, AB, ABD.

Abstract: *This article covers the period of November 2025- April 2026 of the internal situation in Armenia, the foreign dynamics shaping its international relations, the process of concluding the peace agreement with Azerbaijan and the bilateral relations of Türkiye ans Armenia in the light of the process of normalisation of their relations.*

The unfolding of the events of the period was primarily focused on the upcoming elections of 7 June. Prime Minister Pashinyan put away historical goals, claims and narrative, instead establishing a platform on peace, good neighborly relations, opening up to the West with the broad and visible support of the EU and the USA. The parliamentary opposition led by the the pro-Russian parties of the three former Presidents have been ineffective and not representative. As such, the opposition to the Government practically has been assumed by the Apostolic Church and its head the Catholicos on the grounds of safeguarding the traditional aspirations, values

and narrative. A new party, aligned with the Church, was founded by a billionaire, Karapetyan with double nationality, Russian and Armenian. Hence, a Russia-West divide on the one hand, support to the Apostolic Church by the prominent Christian institutions in the West, radical elements of the diaspora as well as the Russian Orthodox Church on the other hand produce a curious situation for the internal developments in Armenia.

The peace process with Azerbaijan has moved on positively with constructive steps in the light of the agreement of 8 August signed in Washington D.C. at the trilateral summit. Since amending the constitution of Armenia, the only obstacle to concluding the Treaty of Peace, has been deferred to the aftermath of the elections, the sides during the period have concentrated on developing trade, economic cooperation, transport as well as promoting person to person and intercommunal relations. On the other hand, groups antagonistic to Pashinyan government, the Apostolic Church, reputable international Christian institutions and some political entities with ideological bias have willingly or inadvertently targeted the peace process.

Still much dependent in many ways and with strong ties to Russia but at a geo-political conjecture in which Russia's influence has been diminishing, Armenia has increased and advanced its efforts to establish institutional bonds with the West while carefully gauging not to draw the ire of Russia, trying to neutralise its policy with a narrative of a multi-vector, balanced and balancing foreign policy as well as developing relations also with countries aligned with Russia. The period has nonetheless been contrived by Armenia to have established regional cooperation with the USA together with concluding strategic partnership and application for membership with the EU.

Relations with Türkiye have continued on a constructive and positive path within the framework of the process of normalisation of relations. For Türkiye, the priority or "sine quo non" has remained to be the establishment of a lasting peace and stability in the region which is above all dependent on the signing of the Armenian-Azerbaijani Peace Treaty. As the Treaty was deferred to the aftermath of the elections by Armenia, the expectations from Türkiye for early normalisation inevitably have been dimmed. The misleading thesis that the full normalisation of relations and opening of the borders would facilitate the signing of the Treaty with Azerbaijan has not carried credibility. However, work needed for the infrastructure has advanced, projecting Türkiye to be fully ready as soon as the Peace Treaty is concluded. During the period, Türkiye has closely followed and commended the visionary narrative and the courageous steps taken by the Pashinyan Government and expressed full support for his modern and far sighted policies.

Keywords: *Pashinyan, Mirzoyan, Karekin II, Putin, Lavrov, Erdoğan, Fidan, EU, USA.*

Ermenistan'daki İç Gelişmeler

Seçim eğri düzeyine girilen dönemde iç politikada muhalif cephenin Paşinyan yönetimine karşıtlığı şiddetini artırmış, ancak parlamentoda temsil edilen geleneksel siyasi muhalefet kamuoyunda etkisini, güvenilirliğini ve inandırıcılığını tamamen yitirmiş olduğundan; muhalefetin öncülüğünü diasporanın radikal, militan ve intikamcı unsurlarının desteğiyle beslenen, karanlık geçmişleri tescilli, aşırı gruplar ve onlarla aynı çizgide buluşan Patrikhane-Apostolik Kilise üstlenmiştir. Yönetim ile Kilisenin başı Katolikos arasındaki çatışma, bir Katolikos'un tarihte ilk defa tutuklama talebiyle adli takibata uğraması, ülke dışına seyahat yasağı getirilmesi noktasına varmıştır. Bu çatışma diasporada büyük rahatsızlık ve çatlaklar yaratmış, dış güçlere de müdahale olanağı sağlamıştır. Paşinyan'ın barış sürecine, "tarihi Ermenistan değil gerçek Ermenistan" vizyonuna, Karabağ konusunun geride kaldığı, artık böyle bir sorun bulunmadığı tespitine, Rusya ile mesafe koyma, Batı'ya açılma, iyi komşuluk ilişkileri oluşturma politikalarına karşı olan güçler Kiliseyi ve Katolikos'u destekleyerek bu amaçlarına ulaşmada muhafazakâr kitleye hitap eden bir zemin yaratırken, Hristiyan dünyasının önde gelen örgütleri dini dayanışma çerçevesinde Apostolik Kiliseye keza yaygın ve etkili destek vererek aynı zamanda farklı siyasi bir hedefe ortak olmak ikilemi içine düşmüşlerdir.

15 Ekim'de altı papazın hükümete karşı darbe hazırlama suçlamasıyla tutuklanması Yönetim-Kilise çatışmasında yeni bir aşama olmuştur. Daha önce tutuklanan iki başpiskopos ve bir piskoposun durumlarında da bir değişiklik olmamıştır. 5 Aralık'ta bir başpiskopos daha tutuklanmıştır.

Kilisenin önde gelen destekçilerinden Taşnak Partisi (Ermeni Devrimci Federasyonu) 17 Ekim'de yaptığı açıklamada, Antelias Katolikosu Aram I'in Paşinyan'a bir iyi niyet temsilcisi göndermesinin hem ülkede hem diasporada büyük kızgınlık yarattığını duyurmuştur. Tepkiler üzerine Aram I, 8 Aralık'ta Ermenistan yetkililerine bir çağrıda bulunarak "Milleti tahrip eden Kiliseyi bölme girişimlerinden vazgeçin." demiştir.¹

Ermenistan'ın ikinci büyük kenti Gümrü'nün Rusya yanlısı muhalefete yakın belediye başkanı rüşvet suçlamasıyla 20 Ekim'de tutuklanmıştır. Suçlamalar

1 "Catholicos Aram I Says, "Stay away from nation-destroying attempts to divide the Church," *Armenian Weekly*, 8 Aralık 2025, <https://armenianweekly.com/2025/12/08/catholicos-aram-i-says-stay-away-from-nation-destroying-attempts-to-divide-the-church/>.

arasında başkanın Ermenistan ile Rusya arasında daha yakın ilişkiler kurulması çağrısı da yer alınca Rusya Dışişleri Bakanlığı Ermenistan'ı eleştirmiş ve neden AB ile yakın ilişkiler isteyenler hakkında adli girişimde bulunulmadığı sorgulanmıştır. Konuya ilişkin olarak parlamentoda bir soruyu yanıtlayan Dışişleri Bakanı Mirzoyan, yapılan eleştiriyi reddetmiş ve “Herkes kendi iç işlerine baksın.” diyerek Ermenistan'ın iç işlerine karışılmaması hususunda uyarıda bulunmuştur.²

Paşinyan'ı destekleyen bir papaz 21 Ekim'de Kilise tarafından aforoz edilmiştir. İdari yargıya başvuran Papaz hakkında mahkeme 19 Ocak'ta göreve iade kararı vermiş, bu bir ilk olmuştur.³

Apostolik Kilise Yüksek Ruhani Meclisi 4-7 Kasım'da Katolikos Karekin II başkanlığında toplanmış, Kilise ve mensuplarına uygulanan “yasa dışı baskıları” ve “kanunsuz yargılamaları” kınamıştır. Bu toplantı devam ederken, 6 Kasım'da Paşinyan tekrar Karekin II'yi meşruiyeti olmamakla suçlamış ve “Ermenistan Apostolik Kilisesinin bir Katolikos'u yoktur.” demiştir.⁴

Rusya-Ermenistan-Kıbrıs (GKRY) pasaportu hamili, Paşinyan yönetimi karşıtı ve Kilisenin yönetim karşıtı tutumunu, hatta darbe düşüncesini savunan, bu nedenle tutuklu yargılanan oligark milyarder Karapetyan'ın sözcülüğünü üstlenen yeğeni 7 Kasım'da Amerika'da muhafazakar TV sunucusu T. Carlson'un programına konuk olmuş, birlikte Karapetyan'ın tutukluluğunun Hristiyanlığa karşı global bir saldırı oluşturduğu iddiasında bulunmuş, ABD'de yükselen Hristiyan milliyetçiliğini Ermenistan'ın iç siyasi işleri ile bağlantılamaya çalışmışlardır.⁵

Dönem içinde Paşinyan, Kilise yönetimini karşısına alırken, din ve kilise ile hiçbir sorunu bulunmadığını vurgulamaya ve görüntülemeye de özen göstermiş, kendi görüşünden yana olan, hatta aforoz edilen papazların yönettiği pazar ayınlarına katılımı televizyon haberlerinde yer almıştır. Bu doğrultuda 15

2 Ruslan Rehimov, Ermenistan Dışişleri Bakanı Mirzoyan'dan, Rus Mevkidaşı Lavrov'a «İç İşlerimize Karışmayın» Yanıtı,” *Anadolu Ajansı*, 30 Haziran 2025, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-disisleri-bakani-mirzoyandan-rus-mevkidas-i-lavrova-ic-islerimize-karismayin-yaniti/3617730>.

3 “Görevden Alınan Episkopos Saroyan Geri Dönüyor,” *Agos*, 20 Ocak 2026, <https://www.agos.com.tr/tr/haber/gorevden-alinan-episkopos-saroyan-geri-donuyor-39222>.

4 “Pashinyan Declares: ‘Armenian Apostolic Church Has No Catholics,’ Again Accusing Karekin II of Illegitimacy,” *Zartok*, 6 Kasım 2026, <https://zartokmedia.com/2025/11/06/pashinyan-declares-armenian-apostolic-church-has-no-catholics-again-accusing-karekin-ii-of-illegitimacy/>.

5 “Tucker Carlson Amplifies Claims of Pashinyan's ‘war on Christianity,’” *OC Media*, 10 Kasım 2026, <https://oc-media.org/tucker-carlson-amplifies-claims-of-pashinyans-war-on-christianity/>.

Kasım'da ilk kez bir "Ermenistan Dua Kahvaltısı" düzenlenmiştir.⁶ Apostolik Kilisenin yanı sıra, Yezidi, Musevi, Ermeni Katolik, Ermeni Evanjelik, Süryani, Ortodoks kiliseler, Müslümanlar ve diğer inanç temsilcilerinin katıldığı kahvaltıda Paşinyan dini hoşgörüyü attettikleri önemi vurgulamıştır. 6 Ocak Ortodoks Noeli'nde de halkı Erivan içinde, bir dizi kiliseyi ziyareti içeren bir "Noel Tavafına" kendisine katılmaya davet etmiştir.

Paşinyan'a cesaret veren dikkat çekici bir gelişme, ülkenin dini merkezi ve Katolikosluğun yerleşim alanı Eçmiatzin'in merkezini oluşturduğu vilayette yapılan ara yerel seçimde oyların mutlak çoğunluğunu kazanması olmuştur. Diğer taraftan üst düzey din adamları 4 Aralık'ta yayınladıkları bildiriye Katolikos'a sarsılmaz sadakatlerini duyurmuştur. Paşinyan ise parlamentoda yaptığı konuşmada, kendisine itaat eden bir Katolikos arayışında olmadığını, istediğinin yabancı servislerin yetkililerine itaat etmeyen, yabancı servislere günlük raporlar vermeyen bir Katolikos olduğunu ifade etmiştir.⁷ Paşinyan Ermenistan Apostolik Kutsal Kilisesinde gereken reformlar konusunda görüşlerini de açıklamış, ilk adımın Katolikos Karekin II'nin görevden alınması ve bir Katolikos naibinin seçilmesi olduğunu belirtmiştir. 19 Aralıkta 10 piskopos Katolikos'un istifasını talep eden resmi dilekçe vermiştir.⁸

Apostolik Kilise bu gelişmelere karşı 5 Ocak'ta yayınladığı açıklamada özetle; devletin kilisenin işlerine karışmasının anayasayı ihlal teşkil ettiği, on piskoposun kilise karşıtı girişiminin kınanacak bir eylem olduğu, Kilisenin düzeninin ve reform gereksiniminin devletin karışacağı bir konu olmadığı, böyle uygunsuz adımların vahim sonuçlar doğurabilecek bölünmeye yol açabileceği ifade edilmiştir.⁹

15-16 Kasım tarihlerinde, Ermenistan Taşnak Partisinin daveti uyarınca Ermeni Devrimci Federasyonu Merkez Komitelerinin toplantısı Erivan'da

6 "“The Path of Peace is the Path God Leads Us Through.” PM Pashinyan Participates in the first Prayer Breakfast of the Republic of Armenia,” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, 15 Kasım 2025, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/11/15/Nikol-Pashinyan-Prayer-Breakfast/>.

7 "Pashinyan: I Need A Catholicos Who will not Obey Foreign Special Service Lieutenant,” *ArmenPress*, 3 Aralık 2026, <https://armenpress.am/en/article/1236739>.

8 "10 Ruhani Katolikos Karşıtı Mektubu Vermek İçin Eçmiadzin'e Geldi, Hareketli Saatler Yaşandı,” *Agos*, 19 Aralık 2025, <https://www.agos.com.tr/tr/haber/10-ruhani-katolikos-karsiti-mektubu-vermek-icin-ecmiadzin-e-geldi-hareketli-saatler-yasandi-38904>.

9 Arshaluys Barseghyan, "Pashinyan Launches 'Reform' of Armenian Church, Renews Call For Karekin II's Resignation,” *OC Media*, 5 Ocak 2026, <https://oc-media.org/pashinyan-launches-reform-of-armenian-church-renews-call-for-karekin-iis-resignation/>.

yapılmıştır. 13 ülkeden katılım olan toplantıda ortak hedef için eşgüdüm stratejileri ele alınmıştır. Yönetim-Kilise çatışması diasporada da çatlama neden olmuştur.

Diasporanın önde gelen radikal kuruluşlarından Zoryan Enstitüsünün kurucusu ve başkanı 23 Aralık'ta yayınladığı bir makalede, özetle devletin iki başlı olamayacağını, devletin üstünlüğünün tartışılmayacağını, din ile devlet işlerinin ayrılmasının din karşıtlığı olmadığını, Apostolik Kilisenin hayati bir ruhani, kültürel ve manevi bir kurum olduğunu ancak devlete eş bir güce sahip olamayacağını kaydetmiştir.

Kuzey Amerika Batı Kanadı Kilisesinin başı Başpiskopos Derderian da ayrıntılı ve gerekçeli bir açıklama yaparak "Kilise Reformu" girişimini desteklediğini, bunun "acil bir zorunluk" olduğunu duyurmuştur.¹⁰

Fransa diasporasının önde gelen radikal isimlerinden F. Deveciyan da 14 Şubat'ta yayınlanan açıklamasında mevcut çatışmanın sorumluluğunun sadece hükümete atfedilemeyeceğini, Ermenistan'ın demokratik gelişmesine öncelik verilmesi gerektiğini, Kilisenin siyasete karışmasının toplumu birleştiricilik misyonundan uzaklaştırdığını ifade etmiştir.¹¹

Diğer taraftan keza radikal, aşırı görüşleriyle tanınan Lemkin Enstitüsü tarafından 28 Aralık'ta yapılan açıklamada, devletin Kiliseye uyguladığı baskıdan, din adamlarının tutuklanmasından, dini kurumların hedef alınmasından büyük endişe duyulduğu, bu gelişmelerin Ermenistan'ın demokratik kurumlarına ve Ermeni kimliğinin temel kurumlarına karşı tehlikeli bir girişim olduğu ileri sürülmüştür. Beş sayfalık kapsamlı açıklamada Türkiye'ye de atıfta bulunulan bir paragraf, Enstitünün konuya ilişkin yaklaşımını yansıtmaya bakımından aşağıdadır:

"Tarihi olarak, Türk devleti Hristiyanlığı Ermeni kimliğinin kalbi, dolayısıyla ulusal homojenleşmeye bir engel olarak gördü. Bugün Ermeni Apostolik Kilisesi Ermenistan'daki bazı siyasi unsurlarca rakip bir güç merkezi, eski düzenin bir kalıntısı veya istikrarsızlaştırıcı bir

10 "Western Diocese's Archbishop Derderian Reaffirms Support For Pashinyan's "Church Reform," Alleges Misconduct Against Catholics," *Zartok*, 16 Ocak 2026, <https://zartokmedia.com/2026/01/16/western-dioceses-archbishop-derderian-reaffirms-support-for-pashinyans-church-reform-alleges-misconduct-against-catholics/>.

11 "Church's Involvement in Politics Distances it From its Unifying Mission – François Devedjian," *ArmenPress*, 14 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242219>.

güç olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Din adamlarını yasal yollar da kullanarak görevlerinden almak veya korkutmak yöntemini de içeren böyle bir anlayış Kilisenin manevi bir otorite ve ulusal kimliğin koruyucusu rolünü zayıflatmaya yönelik derin rahatsızlık veren bir çabayı yansıtmaktadır.”¹²

Paşinyan 26 Kasım’da yaptığı açıklamada, hazırlanmakta olan yeni anayasa için referandumun seçimlerden sonra yapılacağını bildirmiştir. Adalet Bakanı 4 Şubat’ta bir açıklama yaparak yeni anayasa metninin Mart ayında tamamlanacağını ve kamuoyunun bilgisine sunulacağını duyurmuştur. Paşinyan 12 Mart’ta verdiği beyanatta, yeni anayasanın çatışma ruhu içeren Bağımsızlık Bildirgesi’ne atıfta bulunmaması gerektiğini söylemiştir.¹³ Adalet Bakanı 16 Mart’ta yeni anayasanın taslak metninin çalışmasının tamamlandığını ancak kamuoyu ile paylaşılmadan önce parti içinde görüşüleceğini duyurmuştur.¹⁴

2026 parlamento seçimleri giderek iç gündemde ön plana çıkmış, üst düzey yetkililer seçimlere dış müdahale olasılığını dile getirmeye başlamıştır. Aralık ayı başında AB Dış İlişkiler Şefi, Moskova’nın Moldova seçimlerindeki gibi Ermenistan seçimlerine de karışabileceği uyarısında bulunmuş, bunu takiben AB barışı desteklemek ve Ermenistan’ın direncini artırmak, özellikle seçim sürecinde Rusya’nın yanıltıcı propagandasını önlemek üzere 15 milyon avro tahsis etme kararı almıştır.¹⁵ Muhalefet bu kararı tepkiyle karşılamış, Paşinyan’ın seçimlerde hile yapmak için bu şekilde AB’den yeşil ışık aldığı iddiasında bulunmuştur. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov da AB’yi seçim sonuçlarını etkilemek üzere Ermenistan’ın iç işlerine müdahale etmekle suçlamıştır.¹⁶ Güvenlik Konseyi Sekreteri Grigoryan 14 Ocak’ta bir açıklama yaparak, Ermenistan’a yönelik çeşitli tehditlerin birkaç kat arttığı, önümüzdeki beş-altı ay muhtemelen daha da artabileceği uyarısında bulunmuştur. Lavrov

12 “Statement on the Suppression of the Armenian Apostolic Church: Historical Continuities of Identity Erasure within Victim Groups,” *Lemkin Institute*, 28 December 2025, <https://www.lemkininstitute.com/statements-new-page/statement-on-the-suppression-of-the-armenian-apostolic-church%3A-historical-continuities-of-identity-erasure-within-victim-groups>.

13 “Pashinyan: New Armenian Constitution should not reference ‘conflict-logic’ Declaration of Independence,” *ArmenPress*, 12 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1244511>.

14 “Justice Minister: Drafting of Armenia’s Proposed New Constitution Completed,” *ArmenPress*, 16 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1244779>.

15 “EU Accuses Russia of Pre-Election ‘Disinformation’ in Armenia,” *Azatutyun Radiokayan*, 2 Aralık 2026, https://www.azatutyun.am/a/33611034.html?fbclid=IwY2xjawOcpmXleHRuA2FlbQlxMQB-zcnRiBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeHVW011mUecj0ZFafzFJzhgXB4faZ3Uo-VIY7-gbKJK92226QvpTwfQBW9yL7g_aem_fvKEkUSealkzICrYV3N7Bg.

16 “Russian FM Accuses EU of Election Meddling in Armenia,” *Azatutyun Radiokayan*, 19 Aralık 2025, <https://www.azatutyun.am/a/33628015.html>.

20 Ocak'ta yıllık basın toplantısında, “*Ermeni halkının yerinde olsam ciddi olarak endişelenirdim. Elbette Ermeni Apostolik Kilisesi ile ilgili durumu üzüntüyle izliyoruz.*” demiş,¹⁷ üst düzey Ermeni yetkililerin, AB Dışişleri Şefi'nin iddialarına koşut biçimde, Rusya Federasyonu'ndan Ermenistan'a çeşitli tehditler yöneldiği iddialarına yanıtla, “*Buna hiç şaşırıyoruz. AB ile yakınlaşmanın elbet sonuçları olur; zira Rusya'dan tehdit söylemini yapan daima AB'dir. Bu iş için para aktarırlar. Yakınlarda Ermenistan'a 15 milyon avro tahsis ettiler.*” demiştir.

Rusya Dışişleri Bakanlığı'nın bir yetkilisi 16 Aralık'ta, aynı zamanda Rus vatandaşı olan Karapetyan'ın bir mahkeme kararı olmadan altı aydır tutuklu bulunmasının endişe yarattığını ve konuyu Ermenistan yetkililerine duyurduklarını söylemiştir.

Ermenistan parlamentosu 20 Ocak'ta çoğunlukla aldığı bir kararla, 27 Ocak'ı “*Vatanları İçin Hayatlarını Verenleri Anma Günü*” olarak resmi tatil günü ilan etmiştir.¹⁸

13 Ocak'ta Yüksek Dini Konsey Katolikos Karekin II başkanlığında toplanmış ve son gelişmeler nedeniyle Aralık ayında gerçekleştirilemeyen, mutaden Eçmiatzin'de düzenlenen Piskoposlar Toplantısı'nın bu kez 16-19 Şubat'ta Avusturya'da Sankt Polten kentinde yapılması kararlaştırılmıştır.¹⁹ Bu karara reform yanlısı 10 piskoposun kuvvetli bir tepki gelmiş, ülke dışında toplantının iptal edilmesi istenmiştir. Ermenistan Başsavcılığı 14 Şubat'ta Karekin II aleyhinde bir ceza davası açmış ve ülke dışı çıkış yasağı getirmiştir.²⁰ Bu şekilde Katolikos'un başkanlık yapacağı toplantıya gidişi engellenmiştir. Böylece Karekin II tarihte adli soruşturmaya tabi ilk Katolikos olmuştur. Karekin II ifade vermeyi reddetmiştir. Mahkeme kararı ile 13 Nisan'da ülke dışı çıkış yasağını kaldırılmıştır.

Ermenistan Parlamentosu 4 Mart'ta, taşınabilir dini varlıkların hükümetin izni olmadan Apostolik Kilise tarafından üçüncü taraflara satışını veya

17 “We Regretfully Observe Situation with Armenian Church – Lavrov,” *Alpha News*, 20 Ocak 2026, <https://alphanews.am/en/we-regretfully-observe-situation-with-armenian-church-lavrov/>.

18 “Armenia designates January 27 as Memorial Day,” *ArmenPress*, 20 Ocak 2026, <https://armenpress.am/en/article/1240031>.

19 “Armenian Apostolic Church Bishops' Synod to be Held in Austria on February 16-19,” *News.am*, 19 Ocak 2026, <https://news.am/en/news/926022>.

20 “Katolikos Hakkında Kamu Davası Açıldı,” *Agos*, 16 Şubat 2026, <https://www.agos.com.tr/tr/haber/katolikos-hakkinda-kamu-davasi-acildi-39488>.

gönderilmesini yasaklayan bir yasayı kabul etmiştir. Bu kararda sosyal medyada dolaşan, Katolikos'un Avusturya'ya gittikten sonra geri dönmeyeceği ve dini merkeze de ülke dışında başkanlık edeceği yolundaki bazı söylentilerin etkili olduğu iddia edilmiştir.²¹ Hükümet 26 Mart'ta aldığı bir kararla, Apostolik Kiliseye bedava arazi tahsisine son vermiştir.

Piskoposlar Toplantısı 17 Şubat'ta 50 piskoposun 25 Başpiskopos ve Piskoposun katılımıyla Avusturya'da yapılmıştır. Toplantının Açılış konuşmalarını Antelias Katolikosu Aram I, Kudüs Ermeni Patriği ve İstanbul Ermeni Patrikhanesi Patriği Başpiskopos S. Maşalyan yapmıştır. Toplantıya katılan, daha önce Paşinyan'ın reform çağrısına güçlü destek veren Başpiskopos Derderian, bu kez toplantıda kabul edilen, Ermenistan yetkililerinin Kiliseye müdahalesinin durdurulmasını talep eden belgeyi imzalamıştır. Toplantı sonunda yayınlanan bildiri, *"Ermeni Apostolik Kilisesi hiçbir zaman yabancı güçlere ve yabancı çıkarlara hizmet etmemiştir ve etmez. İstikrarlı biçimde Ermeni halkına, devletine ve ulusal kimliğinin muhafazasına sadık kalır."* ifadesine de yer verilmiştir.²²

8 Şubat'ta yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile parlamento seçimlerinin 7 Haziran'da yapılacağı ilan edilmiştir.²³

11 Şubat'ta Karapetyan, kendi adının kullanılmasına yasal engel çıkınca, "Güçlü Ermenistan" adıyla kurduğu partisinin başkanı seçilmiş, daha sonra da başbakan aday olarak açıklanmıştır²⁴. Ermenistan Anayasası'nda bu görev için adayın son dört yıl sadece Ermenistan vatandaşlığını bulunması şartı yer almaktadır. Tutukluluğu devam eden Karapetyan'ın ise Ermenistan vatandaşlığının yanı sıra Rus ve Kıbrıs (GKRY) vatandaşlığına sahip olduğu hatırlatılmıştır. 17 Nisan'da mahkeme kararı ile tutukluluğu üç ay daha uzatılan Karapetyan'ın seçim kampanyasında da yer alması önlenmiştir.

21 "Parliament Bans Armenian Apostolic Church from Alienating Religious Monuments without Government Consent," *News.am*, 4 Mart 2026, <https://news.am/en/news/934003>.

22 "The Assembly of Bishops of the Catholicosate of All Armenians of the Armenian Apostolic Holy Church Issued a Statement," *Armenian Apostolic Holy Church Mother See of Holy Etchmiadzin*, 20 Şubat 2026, <https://www.armenianchurch.org/en/news/the-assembly-of-bishops-of-the-catholicosate-of-all-armenians-of-the-armenian-apostolic-holy-church/12141>.

23 "Seçimler 7 Haziran'da," *Ermenistan Kamu Radyosu*, 9 Şubat 2026, <https://tr.armradio.am/2026/02/09/secimler-7-haziranda/>.

24 "Strong Armenia Party Nominates Samvel Karapetyan as PM Candidate Despite Constitutional Barrier," *ArmenPress*, 12 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1241999>.

Dış İstihbarat Servisi Mart başında yaptığı bir açıklamada, 7 Haziran seçimlerine olası dış müdahale işaretleri alındığı, ülke adı vermeden, ülke dışında bulunan Ermenilere bazı siyasi partilere oy vermeleri hususunda baskı yapıldığı uyarısında bulunulmuştur.

Erivan'da bulunan "soykırım" müzesinin militan görüş ve beyanlarıyla tanınan müdürü, ABD Başkan Yardımcısı'nın ziyareti sırasında hükümet politika ve söylemine aykırı davranışı nedeniyle istifa etmek zorunda kalmıştır.²⁵

Paşinyan 19 Mart'ta yaptığı konuşmada, muhalefetin seçimi kazanması halinde barış anlaşmasının suya düşeceğini ve hızla yeni bir savaşın yolunun açılacağı uyarısında bulunmuştur. Muhalefet bunu korkutma politikası olarak eleştirmiştir.²⁶ "Güçlü Ermenistan" partisi seçimi kazansalar bile 'Nagorno Karabağ' bağımsızlığını sağlayabilecek koşulların bulunmadığını dolayısıyla böyle bir siyaset izleyemeyeceklerini belirtmiştir. Mirzoyan da Başbakanı destekleyerek bunun bir şantaj olmadığını söylemiştir.

Başlayan seçim kampanyası çerçevesinde Paşinyan 26 Mart'ta yaptığı konuşmada, Karabağ'dan gelen Ermeniler için "etnik temizliğe uğradılar" söylemini reddettiğini, bunun gerginlik ve çatışma ortamı yaratacağını, Ermenistan Hükümetinin başı olarak "tarihi adaleti sağlama" gündemini reddettiklerini. "adil gerçekçilik" gündemini benimsediklerini, "Ermeni Davası" için mücadelenin "Ermenistan karşıtı" bir politika olduğunu vurgulamıştır.²⁷ Yeni anayasaya da değinen Paşinyan, Bağımsızlık Bildirgesine değinilmeyeceğini, böylece bölgede kalıcı bir devlete kavuşulacağını söylemiştir. Yeni anayasa referandumda kabul edilmez ise ne olacağı sorusuna yanıt olarak, halka gidip anlatacaklarını ve ikna edeceklerini ve yeniden referandum yapacaklarını belirtmiştir. Paşinyan, hükümetinin yeni bir Ulusal Güvenlik Stratejisi geliştirdiğini, eskisinin geçersiz olduğunu zira Ermenistan'ın daha önce hiçbir zaman barış içinde olmadığını, dondurulmuş savaş koşullarının bulunduğunu söylemiştir. Paşinyan 21 Nisan'da yeni anayasada Bağımsızlık Bildirgesi'nin yer almayacağını bir kez daha yinelemiştir.²⁸

25 "Pashinyan Says He Ordered Genocide Museum Director to Submit Resignation," *CivilNet*, 12 Mart 2026, <https://civilnet.am/en/news/1007739>.

26 "Pashinyan Warns of Possible New September War if Opposition Wins," *MassisPost*, 19 Mart 2026, <https://massispost.com/2026/03/pashinyan-warns-of-possible-new-september-war-if-opposition-wins/>.

27 "Pashinyan Rejects "Historical Justice" Agenda," *ArmenPress*, 26 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1245673>.

28 "Pashinyan: New Constitution should not Reference Declaration of Independence," *ArmenPress*, 21 April 2026, <https://armenpress.am/en/article/1248012>.

Paşinyan yönetiminin diasporada yarattığı çatlak, diasporanın aktif ve radikal unsurlarını ciddi bir durum değerlendirmesine ve diasporanın işlevini son gelişmeler ışığında bazı ilkeler doğrultusunda belirleme çalışmalarına yöneltmiştir. Taşnakların organı Ermeni Devrimci Federasyonu 14-15 Mart'ta Los Angeles'ta düzenlediği Batı Amerika Diaspora Konferansı'nda, 1600 yıldır var olan diasporanın günümüzdeki tanımı ve bilinen radikal-militan Taşnak görüşleri doğrultusunda hedefleri ele alınmıştır.²⁹ Daha kapsamlı bir toplantı 11-12 Nisan'da Paris'te düzenlenmiştir. Ermenistan'dan, hala var olduğu hayal edilen sözde 'Artsakh'dan ve 26 ülkeden 150'yi aşkın temsilcinin katıldığı ifade edilen "Diaspora Seferberlik Konferansı" açılış konuşmalarını Katolikoslar Karekin II ve Aram I yapmış, "Artsakh Cumhurbaşkanı"na ve Ermeni Devrimci Federasyonu temsilcisine de söz verilmiştir. Toplantı sonunda kapsamlı bir yol haritası belgesi yayınlanmıştır. Ermeni halkının yüz yüze olduğu tehlikelere karşı diasporanın stratejik bir role sahip olduğu ve önem taşıdığı ifade edilmiş, diasporanın siyasi gündeminin ana öncelikleri arasında 'Ermeni soykırımının' tanınması ve tazminat konusu, keza "Batı Ermenice"nin korunması ve geliştirilmesi yer almıştır.³⁰

Özetle, diaspora tarihi geleneksel, 'soykırım' sonrası, Sovyetlerin dağılması sonrası ve bağımsızlık sonrası ekonomik nedenlerle göç edenlerden oluşan bir bütün olarak tanımlanmış, bunların siyasi-ideolojik olarak yönlendirilmesi ihtiyacı vurgulanmıştır. Bu kapsamda Paşinyan yönetiminin yarattığı sıkıntılara dikkat çekilmiş, Ermenistan yönetiminin yerleşik diaspora kurumlarına her alanda ters bir tutum takındığı, 'soykırım' tanıtılması yükünün diasporaya bırakıldığı, 'Artsakh' konusuna yan çizildiği, diaspora bakanlığının lağvedildiği, Panermenli yapıların parçalandığı, Ermenistan-diaspora ilişkilerinin bireysel dar bir çevre içine alındığı ifade edilmiştir.

Diasporanın aşırı-militan kanadına dönem içine son darbe 29 Nisan'da Paris'te indirilmiş, Mirzoyan'ın Fransa Dışişleri Bakanı ve diğer yetkililerle katıldığı Büyükelçiliğin yeni binasının açılış törenine Fransa Ermeni Örgütleri Eşgüdüm Konseyinin (CCAF) Macron'a yakınlıklarıyla da bilinen radikal görüşlü eş başkanları davet edilmemiştir. Bu kapsamda Fransa Ermeni Kilisesi başı piskopos da davet edilmeyenler arasında yer almıştır.³¹

29 "ARF Western U.S. Diaspora Conference Concludes: A Beginning, Not an End," *Asbarez*, 17 Mart 2026, <https://asbarez.com/the-arf-wr-diaspora-conference-concludes-a-beginning-not-an-end/>.

30 "11-12 Nisan Paris Diaspora Seferberlik Konferansı," *Armenian Revolutionary Federation*, 13 Nisan 2026, <https://www.arfd.am/eng/news/8453/>.

31 "Diaspora And Artsakh Representatives Excluded from Armenia's New Embassy Opening in Paris, CCAF Voices Strong Disapproval," *Orer*, 29 Nisan 2026, <https://orer.eu/2026/04/29/diaspo->

Devlet İstatistik Komitesinin Kasım ayı raporuna göre, 1 Ekim 2025 tarihi itibarıyla Ermenistan nüfusu 3.090.500 kişi olmuştur. Bu nüfusun 1.977.400 kişisi 49 kentte, 1.113.100 kişisi 954 köyde yaşamaktadır.³² Diaspora İşleri Komiseri Sinanyan 12 Ocak'ta yaptığı açıklamada, son yıllarda dışarıdan Ermenistan'a gelişlerin arttığını, geçen yıl, Ukrayna savaşı nedeniyle, en çok Rusya'dan dönüş olduğunu, bunu günümüze değin sırasıyla Suriye, Lübnan ve İran'ın izlediğini belirtmiştir.³³ Bu gelişmede ABD'nin göçmen vizesi uygulamasına son verdiği ülkeler arasında Ermenistan'ın yer almasının da rol oynaması olasıdır. İçişleri Bakanı 13 Şubat'ta yaptığı açıklamada, 2025 yılında Ermenistan'a dönenlerin sayısının 5.201.747, ayrılanların sayısının ise 5.171.270 kişi olduğunu, böylece yıllar sonra ilk defa 30.477 kişilik net bir içe göç gerçekleştiğini belirtmiştir.³⁴

Devlet İstatistik Komitesinin 27 Ocak'ta açıkladığı, Ocak-Kasım 2025 dönemi dış ticaret verilerine göre: toplam dış ticaret hacmi 18 milyar 908 milyon 366.3 bin ABD doları olmuştur. Bu bir yıl önce aynı döneme göre % 33,2 azalmaya işaret etmektedir. İhracat % 40,6 azalarak 7 milyar 349 milyon 13.6 bin dolar, ithalat %27,4 azalarak 11 milyar 559 milyon 352.7 bin dolar olmuştur. İhracatta ilk sırayı 2 milyar 725 milyon 215.9 bin dolar ile Rusya almış, bunu BAE ve Çin izlemiştir.

Ekonomi Bakanı Papoyan 20 Şubat'ta yaptığı açıklamada, Ermenistan'ın 2025 yılı Gayri Safi Milli Hasılasının 29.2 milyar dolar (11 trilyon 317 milyar 508.7 milyon Ermeni dramı) olduğunu, bunun bir önceki yıla göre % 7,2 artış gösterdiğini, böylece kişi başına miktarın 9.474 dolar tuttuğunu kaydetmiştir.³⁵

Ermenistan-Azerbaycan Barış Antlaşması Süreci

Vaşington'da 8 Ağustos'ta üçlü görüşmede varılan mutabakatın ruhu dönem içinde devam etmiştir. Barış Antlaşmasının önündeki tek ciddi engel olan

[ra-and-artsakh-representatives-excluded-from-armenias-new-embassy-opening-in-paris-ccaf-voices-a-strong-disapproval/](#).

32 "Armenia's Permanent Population Increases by 14,300 in 2025," *ArmenPress*, 11 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1234715>.

33 Anna Gziryan, "Most Repatriates to Armenia in 2025 Came from Russia, says Diaspora Commissioner," *ArmenPress*, 12 Ocak 2026, <https://armenpress.am/en/article/1239324>.

34 "Migration Trends Reverse: More Armenians Returning than Leaving in 2025," *ArmenPress*, 13 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242080>.

35 "Armenia's GDP Grows 7.2% in 2025 to \$29.2 Billion," 20 Şubat 2026, *ArmenPress*, <https://armenpress.am/en/article/1242737>.

anayasa değişikliği konusu 7 Haziran seçimleri sonrasında kaldığından, taraflar esas itibarıyla iyi niyet ortamını pekiştirecek adımlara öncelik vermiştir.

İki ülke liderinin 13 Ekim’de Mısır’da, Şarm-el Şeyh’te düzenlenen Uluslararası Barış Zirvesi’nde yaptıkları kısa bir ikili görüşmeden sonra Paşinyan’ın döndükten sonra 31 Ekim’de yaptığı aşağıdaki beyanat dikkat çekmiş, ses getirmiştir: *“Ermenistan ve Azerbaycan halkları hala çağı geçmiş jeopolitik amaçları yansıtan karşılıklı itimsizlik ve ‘ebedi düşman’ söylemi tuzağındadır. Kendimizi bize Sovyet KGB ajanları tarafından benimsetilen dünya görüşünden kurtarmalıyız. Çok uzun zamandır bize başkalarının çizdiği sanal sınırlar içinde yaşadık. Bölgedeki yerimiz konusunda özgürce ve barışçıl düşünme zamanı gelmiştir.”*³⁶

Azerbaycan ile yapılan “44 Gün Savaşı” konusunda Paşinyan 9 Kasım’da yaptığı değerlendirmede, *“Karabağ’ın Azerbaycan’a ait olduğunu daha önce tanımamakla hata ettim. Böylece muhtemelen savaş çıkmayacaktı.”* demiştir. Seleflerinin bu değerlendirmeyi eleştirmeleri ve kendisini suçlamaları üzerine Paşinyan 10 Kasım’da verdiği yanıtta, Karabağ görüşmeleri sürecine ilişkin belgeleri yıl sonuna kadar kamuoyuna açıklayacağını söylemiştir. 3 Aralık’ta parlamentoda yaptığı konuşmada da, Karabağ müzakere sürecinin tamamının Ermenistan ve Azerbaycan’ı “bir tuzakta” tutmayı hedeflediğini ifade etmiştir.

Erivan’da düzenlenen uluslararası “Barış Kavşağı: Bölgesel Bağlantısallığın ve İşbirliğinin Geliştirilmesi” konferansında 14 Kasım’da konuşan Paşinyan, Ermenistan-Azerbaycan barış antlaşmasının ana unsuru olan TRIPP (Trump Yolu-Zengezur Koridoru) çalışmalarına 2026 yılı ikinci yarısında başlanmasının öngörüldüğünü belirtmiştir.³⁷ Yolun altyapı çalışmasında Sovyet döneminden kalan demir yolu güzergâhının kullanılması, doğal gaz boru hattı ve enerji hattı inşası yer alacaktır. Diğer taraftan, İran Dini Lideri’nin danışmanı Velayeti 15 Aralık’ta yaptığı açıklamada, “Trump planının” pratikte “Zengezur Koridoru” projesi ile aynı şey olduğunu ve İran’ın kayıtsız şartsız

36 “Pashinyan Blames Soviet KGB for Shaping Armenians’ View of Turks and Azerbaijanis ,”*OC Media*, 3 Kasım 2025, <https://oc-media.org/pashinyan-blames-soviet-kgb-for-shaping-armeni-ans-view-of-turks-and-azerbaijanis/>.

37 “Crossroads of Peace: Advancing Regional Connectivity and Cooperation.” *Kas.de* , 14 Kasım 2025, <https://www.kas.de/de/web/suedkaukasus/veranstaltungen/detail/-/content/crossroads-of-peace-advancing-regional-connectivity-and-cooperation-1>.

buna karşı olduğunu ileri sürmüştür.³⁸ Paşinyan 21 Ocak'ta TRIPP projesini siyasi olmaktan ziyade ekonomik, her şeyden önce bir yatırım projesi olarak tanımlamıştır.

Katar'ın başkenti Doha'da düzenlenen 23. Doha Forumu'nda "Ermenistan-Azerbaycan Kalıcı Barışı: Vaşington Anlaşması ve Ortak Gelecek" başlıklı panelde konuşan Ermenistan Güvenlik Konseyi Sekreteri Grigoryan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Danışmanı Hacıyev devam eden barış sürecini anlatmıştır. Her iki konuşmacı da hükümetlerinin Vaşington Antlaşması ruhuna sadık olduğunu, kalıcı bir çözümün sağlanması için samimi iradenin bulunduğunu ifade etmiştir. Toplantıda Grigoryan "koridor" söyleminin kendileri için kabul edilemez olduğunu, Vaşington mutabakatında Ermenistan topraklarından geçecek yolun adının TRIPP olduğunu yinelemiştir. İki konuşmacı daha sonra 9 Aralık'ta bir haber ajansına birlikte mülakat vermiştir. Bir ilk oluşturan bu adımı taraflar "güven duvarına yeni bir tuğla" olarak nitelendirmiştir.³⁹

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev Bakü'de düzenlenen bir uluslararası toplantıda 5 Aralık'ta yaptığı konuşmada, Batı Azerbaycan'dan zorla yerinden edilen, göçe zorlanan, insanlığa karşı suça maruz kalan Azerbaycanlıların geri dönüşlerinin sağlanması gerektiğini dile getirmiştir.⁴⁰ Paşinyan Almanya ziyaretinde bir basın toplantısında bu konuya da değinmiş ve Azerbaycan'a karşılıklı olarak Ermenilerin Karabağ'a geri dönmeleri ile "Batı Azerbaycan" söyleminden vazgeçilmesi teklifinde bulunmuştur. Paşinyan'ın bu konuda dikkat çeken ve üçüncü taraflarca kaydedilmesi gereken, basında yer alan söylemi aşağıdadır:

"Şimdi Azerbaycan'a kamu önünde açık bir teklifte bulunmak istiyorum, zira onların olduğu kadar bizim de bu konularda sorunlarımız var. Bu iki konuyu eş zamanlı olarak kenara atmak üzere ortak bir yol haritası oluşturmamızı teklif ediyorum. Karabağ'dan gelen halkımıza da geri dönmelerinin gerçekçi olmadığını söyledim. Eğer geri dönüş konusunu gündemde tutmaya devam edersek, bu Karabağ hareketini yeniden

38 "Armenian Ambassador Briefs Iranian Supreme Leader's Advisor on Armenia-Azerbaijan Peace Process," *ArmenPress*, 15 Aralık 2026, <https://armenpress.am/en/article/1237628>.

39 "Azerbaijan, Armenia Discuss Peace Roadmap, Regional Links at Doha Forum," *Anadolu Agency*, 6 Aralık 2026, <https://www.aa.com.tr/en/world/azerbaijan-armenia-discuss-peace-roadmap-regional-links-at-doha-forum/3764113>.

40 "President Aliyev Stresses Azerbaijanis' Right to Return to Armenia," *News.az*, 5 Aralık 2026, <https://news.az/news/president-aliyev-stresses-azerbaijanis-right-to-return-to-armenia>.

başlatıyoruz demektir-fakat söylemiş olduğum gibi Karabağ hareketini başlatmamalıyız. Karabağ hareketi sona ermiştir ve bunu canlandırma çabaları yararlı değildir. Diğer taraftan, Ermenistan’da görüyoruz ki, Azerbaycan devamlı olarak bu anlaşılmaz “Batı Azerbaycan” terimini kullanıyor. Şimdi neyin neye sebep olduğunu anlamak gerekir. Bu nedenle doğrudan bir teklifte bulunuyorum: oturalım ve bu meseleyi nasıl ortadan kaldıracığımızı dair bir yol haritası hazırlayalım, zira bu meselenin ortadan kaldırılması demek, uzun vadeli stratejik bakış açısından, olası bir çatışma durumunu bertaraf etmek demektir.”⁴¹

Tahmin edileceği gibi, bu teklif muhalif kesimler tarafından şiddetle eleştirilmiş, Karabağ’dan vazgeçilmeyeceği tekrarlanmıştır. 20 Ocak’ta basında manşet olan haberde, Ermenistan Dış İstihbarat Raporu’nda, Bakü’nün ‘Batı Azerbaycan’ söyleminin ciddi bir tehlike oluşturduğunun ifade edildiği yer almıştır.⁴²

Ekonomi Bakanı Papoyan 12 Ocak’ta bir basın toplantısında artık Azerbaycan’dan petrol aldıklarını ve bunun bütçeye önemli katkı sağladığını belirtmiştir. Ermenistan Cumhurbaşkanı Kaçaturyan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev 20 Ocak’ta Davos Ekonomi Forumu’nda ortak bir panelde konuşmuşlar, iki ülke arasında ticaretin artık Gürcistan’a gerek kalmadan doğrudan yapılacağı temennisinde bulunmuşlardır.⁴³ Bu iki ülke Cumhurbaşkanıların ilk buluşması olmuştur.

Ermenistan Ordu Günü’nün 34. yıl dönümünde konuşan Paşinyan, Azerbaycan ile barışın Ermenistan için “en güvenilir” güvenlik garantisi olduğunu vurgulamıştır.⁴⁴

“Zayed İnsan Kardeşliği Ödülü” ne aday gösterilen Azerbaycan Cumhurbaşkanı ve Ermenistan Başbakanı bu tören münasebetiyle 4 Şubat’ta Abu Dabi’de ikili

41 Damla Delialioğlu, “Ermenistan Başbakanı Paşinyan: Karabağ Halkımıza Da Geri Dönüşlerinin Gerçekçi Olmadığını Söyledim,” 11 Aralık 2025, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-basbakani-pasinyan-karabag-halkimiza-da-geri-donuslerinin-gercekci-olmadigini-soyledim/3768270>.

42 “Ermenistan Dış İstihbarat Servisi: Ermenistan ile Azerbaycan Arasında Askeri Tırmanışı Neredeyse İmkânsız,” *ArmenPress*, 20 Ocak 2026, <https://armenpress.am/tr/article/1240039>.

43 “Azerbaijan, Armenia Made Joint Decision to ‘Close Chapter’ on War: Aliyev,” *Türkiye Today*, 21 Ocak 2026, <https://www.turkiyetoday.com/region/azerbaijan-armenia-made-joint-decision-to-close-chapter-on-war-aliyev-3213293>.

44 Ruslan Rehimov, “Paşinyan, Azerbaycan’la Sağladıkları Barışın “En Güvenilir Güvenlik Garantisi” Olduğunu Söyledi,” *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pasinyan-azerbaycanla-sagladiklari-barisin-en-guvenilir-guvenlik-garantisi-oldugunu-soyledi/3812970>.

ve heyetler halinde görüşmüştür. Taraflar ikili ticareti ve ekonomik iş birliğini artırmak konusunda mutabık kalmıştır. Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı'nın yaptığı açıklamada, iki liderin Ağustos ayında yapılan Vaşington Zirvesi'nde mutabık kalınan hususlarda sağlanan ilerlemeden duydukları memnuniyet ifade edilmiş, ikili düzeyde normalleşme sürecinde devam eden olumlu ivmenin korunmasının önemi vurgulanmış, her iki toplumun da “sahada barışın gerçek yararlarını”, ticaret, ulaşım bağlantıları, insandan insana temaslar gibi somut kazanımları görmeye başladığı kaydedilmiştir. İki lidere verilen ödülü çok sayıda devlet başkanı kutlamış, bunların arasında yer alan Papa Leo XIV iki lideri “ümit ekenler” olarak tanımlamıştır.⁴⁵

Münih Güvenlik Konferansı'na katılan Azerbaycan Cumhurbaşkanı 14 Şubat'ta, eğer Ermenistan Azerbaycan'dan toprak talebi içeren anayasasında düzenleme yaparsa, Azerbaycan ile Ermenistan arasında kalıcı bir barış antlaşmasının “hemen ertesi gün” imzalanabileceğini söylemiştir.⁴⁶

Ermeni karşıtlarıyla görüşmek üzere Ermenistan'ı ziyaret eden Azerbaycan sivil toplum örgütü ve düşünce kuruluşları temsilcileri 14 Şubat'ta Güvenlik Konseyi Sekreteri tarafından kabul edilmiştir.⁴⁷ İlk olarak 21-22 Ekim 2025'te Erivan'da başlayan bu temasların ikincisi bir ay sonra 21-22 Kasım'da Bakü'de gerçekleşmiş, bu üçüncü toplantıda sürdürülmesi kararlaştırılan süreç artık “Barış Köprüsü” olarak tanımlanmıştır. Bu girişimin dördüncü toplantısı 10-12 Nisan'da Azerbaycan'da Gabala kentinde yapılmıştır. Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Danışmanı ve Dış Politika İşleri Bölüm Başkanı da taraflara hoş geldiniz demiş ve bir konuşma yapmıştır.

Vaşington'da düzenlenen Barış Kurulu toplantısına katılan Paşinyan ve Aliyev 19 Şubat'ta gayri resmi bir görüşme yapmıştır. Paşinyan dönüşünde yaptığı açıklamada, “barışa daha büyük güvence” içinde olduğunu söylemiştir.⁴⁸

45 “Pope Leo XIV Calls Azerbaijan, Armenia Leaders ‘Sowers Of Hope’,” *Caliber*, 4 Şubat 2026, <https://caliber.az/en/post/pope-leo-xiv-calls-azerbaijan-armenia-leaders-sowers-of-hope>.

46 Hoory Minoyan, “Peace on Baku's Terms: Aliyev Says Treaty Possible ‘Next Day’ if Armenia Amends Constitution,” *Armenian Weekly*, 19 Şubat 2026, <https://armenianweekly.com/2026/02/19/peace-on-bakus-terms-aliyev-says-treaty-possible-next-day-if-armenia-amends-constitution/>.

47 “Secretary of the Security Council Meets Representatives of Civil Society of Armenia and Azerbaijan,” *ArmenPress*, 14 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242200>.

48 “Pashinyan Returns from BoP Washington Meeting with ‘Greater Confidence in Peace’,” *ArmenPress*, 20 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242648>.

Ermenistan ve Azerbaycan Meclis Başkanları İstanbul'da düzenlenen Parlamentolar Arası Birlik toplantısı vesilesiyle 14 Nisan'da ikili bir görüşme yapmıştır.⁴⁹

Antalya Diplomasi Forumu'nda, "Güney Kafkaslar: Yeni bir Stratejik Merkez" başlıklı panelde konuşan Ermenistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Kostanyan, "Güney Kafkaslarda sağladığımız istikrar en büyük rekabet avantajımızdır." demiş ve Güney Kafkasların şu anda dünyanın en istikrarlı bölgelerinden biri olduğunu ifade etmiştir.⁵⁰

Dünya Kiliseler Birliği ve diğerlerinin öncülüğünde uzun bir süredir Karabağ'daki Hristiyan varlığının sona erdiği ve dini yapıların tahrip edildiği iddiaları, Karabağ konusunu canlı tutma ve Azerbaycan'ı suçlama propagandası Nisan ayı ortalarında Hankendi'deki katedralin yıkıldığına dair görüntülerle üst perdeye taşınmış, Paşinyan bu konuda sıkıştırılmaya çalışılmıştır. Paşinyan yaptığı açıklamada, hükümetinin halen konuya ilişkin tam bilgi sağlamaya çalıştığını, ancak böyle konuların, özellikle bu aşamada, basiretli davranış gerektirdiğini söylemiştir.⁵¹ Apostolik Kilise 30 Nisan'da Karabağ'da kiliselerin tahribini "kültür soykırımı" olarak ilan etmiş, Kafkas İslam Kurulu'nun bu yıkımlara gerekçe olarak bunların tamamının Ermenistan'ın Karabağ'ı işgal döneminde yapılmış olduğunu gösterdiğini duyurmuştur.

Paşinyan 30 Nisan'da basın toplantısında, kısa süre önce Ermenistan ve Azerbaycan başbakan yardımcılarının karşılıklı olarak birbirlerinin ülkelerini ziyaret ederek müzakereler yürütmesinin bir ilk oluşturduğunu, bunun tarihi barış sürecinin kurumsallaşmasında önemli bir adım olduğunu, bu aşamaya geldiğinden büyük memnuniyet duyduğunu söylemiştir.

Ermenistan'ın Dış İlişkileri

Dönem içinde Ermenistan dış bağlantılarında ABD ve özellikle Avrupa Birliği'ne yöneldiğini açıkça gösteren adımlar atarken, köklü bağları bulunan Rusya'yı da karşısına almamaya azami özeni göstermekle beraber, Rusya'nın hoşgörü sınırının da artık sonuna yaklaşıldığı görülmüştür.

49 "Azerbaijani and Armenian Parliament Speakers Meet in Istanbul," *AzerTac*, 17 Nisan 2026, https://azertag.az/en/xeber/azerbaijani_and_armenian_parliament_speakers_meet_in_istanbul-4132343.

50 "'Armenia as a Bridge to Europe' — Deputy Foreign Minister Speaks at Forum in Turkey," *Jam News*, 20 Nisan 2026, <https://jam-news.net/armenia-as-a-bridge-to-europe-deputy-foreign-minister-speaks-at-forum-in-turkey/>.

51 "Paşinyan'dan Karabağ'daki Kilise İddialarına Temkinli Yaklaşım," *Ermeni Haber Ajansı*, 23 Nisan 2026, <https://ermenihaber.am/ztr/29414/>.

Dışişleri Bakanı Mirzoyan Erivan'da "Orbeli Forum 2025" te 5 Kasım'da yaptığı konuşmada, yönetimin "dengeli ve dengeleyici dış politika" anlayışını şöyle açıklamıştır: "Bizim ABD ile stratejik ortaklığımız, Birleşik Krallıkla, ortaklığa yükseltmeye çalıştığımız stratejik diyalogumuz, bazı AB ülkeleriyle de benzer girişimlerimiz var. AB ile ilişkilerimizi önemli ölçüde derinleştiriyoruz. Rusya Federasyonu ile de stratejik ortaklığımız vardır. Komşumuz ülkelerle ilişkilere atfettiğimiz büyük önemi defalarca vurguladık. Gürcistan ve İran ile mükemmel ilişkilerimiz var. Azerbaycan ile barış sağladık, bunu daha ilerletmeye çalışıyoruz. Türkiye ile yoğun bir diyalog içerisindeyiz ve giderek somut sonuçlar elde edebileceğimiz konusunda gayet iyimserim. Çin ile de stratejik ortaklık ilan ettik. Aynı anda hem Şanghay İşbirliği Örgütü hem AB ile bağları derinleştirmekte bir çelişki yoktur. AB ile ilişkilerin derinleştirilmesi bu aşamada ancak bir denge sağlamak olarak görülebilir."⁵²

Ermenistan-Hindistan Dışişleri Bakanlıkları arasındaki istişare toplantılarının on birincisi 7 Kasım'da Erivan'da yapılmıştır.⁵³ Aynı tarihte Pakistan Başbakanı ile Genelkurmay Başkanı Bakü'yü ziyaret etmiştir. Hint basınında yer alan bir manşette, Pakistan Başbakanı'nın 'Azerbaycan'ın Ermenilere karşı zaferi Keşmir'e ümit vermiştir.' demeci yer almıştır.⁵⁴ Hindistan basınında 19 Kasım'da, Ermenistan'a 8-12 askeri jet uçağı satmak üzere 3 milyar dolarlık bir antlaşma hazırlığının son aşamaya geldiği bildirilmiştir. 2 Şubat'ta Hindistan Genelkurmay Başkanı başkanlığında bir heyet stratejik çıkarları güçlendirmek amacıyla Ermenistan'a gitmiştir.⁵⁵

Suudi Arabistan Meclisi Ermenistan ile dostluk grubu heyeti 7 Kasım'da Erivan'ı ziyaret etmiş, heyetle görüşen Mirzoyan, tam iki yıl önce diplomatik ilişki kurulduğunu hatırlatmıştır.⁵⁶

52 "Gradual 'Tangible Results' Expected in Armenia-Türkiye Normalization, Says FM," *ArmenPress*, 5 Kasım 2026, <https://armenpress.am/en/article/1234098>.

53 "Armenia, India Boost Cooperation," *ArmenPress*, 7 Kasım 2026, <https://armenpress.am/en/article/1234451>.

54 Alperen Aktaş, "Pakistan, Azerbaijan Vow to Boost Cooperation in Trade, Energy, Defense," *Anadolu Agency*, 7 Kasım 2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/pakistan-azerbaijan-vow-to-boost-cooperation-in-trade-energy-defense/3738013>.

55 Javaria Rana, "CDS General Anil Chauhan Heads Indian Defence Delegation to Armenia to Boost Security Cooperation," *The New Indian Express*, 2 Şubat 2026, <https://www.newindianexpress.com/nation/2026/Feb/02/cds-general-anil-chauhan-heads-indian-defence-delegation-to-armenia-to-boost-security-cooperation>.

56 "Mirzoyan: Armenia Highly Values Saudi Arabia's Position in Support of Established Peace between Armenia, Azerbaijan," *News.am*, 7 Kasım 2025, <https://news.am/en/news/914084>.

10 Kasım'da basına mülakat veren Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Rusya'nın ikili ilişkiler konusunda Ermenistan'ın endişelerini görüşmeye hazır olduğunu vurgulamış, son dönemde dile getirilen 'hibrit savaş' kavramının Batı icadı, kendilerine yabancı olduğunu söylemiştir. Sözcü, 20 Kasım'daki haftalık basın toplantısında, gelecek 3+3 toplantısının yeri ve yapılması konusunda Bakü ve Erivan'ın kararını beklediklerini duyurmuştur.⁵⁷ Azerbaycan Dışişleri Bakanı bir basın toplantısında 8 Aralık'ta eğer Ermenistan gelecek toplantının Ermenistan'da yapılmasını kabul ederse, ülkesinin 3+3 toplantısını düzenleyebileceğini söylemiştir.⁵⁸

Dışişleri Bakanı Mirzoyan 14 Kasım'da Gürcistan'a resmi bir ziyarette bulunmuş, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Parlamento Başkanı tarafından da kabul edilmiştir. Temaslarda esas itibarıyla, bölgedeki yeni ulaşım bağlantıları ele alınmış ve bunların Gürcistan'ı dışarıda bırakma etkisi yaratmayacağı hususu vurgulanmıştır.⁵⁹ 19 Kasım'da Cumhurbaşkanı Kaçaturyan Gürcistan'a resmi ziyarette bulunmuş ve keza TRIPP konusu başlıca gündemi oluşturmuştur. Kaçaturyan bu yolun Gürcistan için bir risk oluşturması bir yana, Gürcistan'ın önemini daha da artıracaklarını ifade etmiştir.⁶⁰

15 Kasım'da ABD Dışişleri Bakan Siyasi İşler Yardımcısı Ermenistan'a gelmiş, Vaşington Zirvesi'nde mutabık kalınan hususlar ve özellikle TRIPP uygulaması ile ilgili görüşmelerde bulunmuştur.⁶¹

Paşinyan resmi bir ziyaret için 20-21 Kasım tarihlerinde Kazakistan'a gitmiştir. Ziyarette çok sayıda antlaşma imzalanmış, ikil ilişkiler ileri bir düzeye taşınmıştır. Kazakistan Cumhurbaşkanı ülkenin en yüksek nişanı olan 'Altın Kartal'ı Paşinyan'a tevdi etmiştir.⁶²

57 "Moscow is Ready to Discuss All of Armenia's Concerns Regarding Bilateral Relations: Zakharova," *ILurer*, 11 Kasım 2026, <https://www.ilurer.am/en/2025/11/11/Moscow-is-ready-to-discuss-all-of-Armenia%E2%80%99s-concerns-regarding-bilateral-relations-Zakharova/1413602>.

58 "FM: Proposal Made to Hold 3+3 Format First in Azerbaijan, Then in Armenia," *Report*, 8 Aralık 2025, <https://report.az/en/foreign-politics/fm-proposal-made-to-hold-3-3-format-first-in-azerbaijan-then-in-armenia>.

59 "Armenia, Georgia Discuss Expansion of Regional Connectivity," *ArmenPress*, 14 Kasım 2026, <https://armenpress.am/en/article/1235051>.

60 "Presidents of Armenia, Georgia Discuss TRIPP Project," *ArmenPress*, 19 Kasım 2026, <https://armenpress.am/en/article/1235464>.

61 "Armenian FM, U.S. Under Secretary of State Note Progress in Implementing Washington Accords," *ArmenPress*, 17 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1235217>.

62 "Prime Minister Nikol Pashinyan's Official Visit to the Republic of Kazakhstan," *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2026, <https://www.primeminister.am/en/foreign-visits/item/2025/11/20/Nikol-Pashinyan-visiting-Kazakhstan/>.

İsrail ile uzun süredir donmuş olan ilişkileri canlandırmak amacıyla, Dışişleri Bakan Yardımcısı Kostanyan 26 Kasım'da İsrail'i ziyaret etmiş⁶³, bundan önce 24 Kasım'da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile siyasi istişarelerde bulunmak üzere Lefkoşa'ya gitmiştir.⁶⁴

Mirzoyan başkanlığında geniş bir hükümet heyeti 1-3 Aralık'ta Brüksel'de altıncı AB-Ermenistan Ortaklık Konseyi toplantısına katılmıştır. Mirzoyan AB Dışişleri Şefi Kallas ile de ikili bir görüşme yapmıştır. Ermenistan Dışişleri Bakanlığı'nın basın açıklamasında “*Görüşmelerde yeni bir ortaklık gündemi de dâhil olmak üzere, Ermenistan-AB ortaklığının derinleştirilmesinin yanı sıra bölgesel konular ve bağlantısallığın geliştirilmesi ele alınmıştır.*” denmiştir. Toplantı sonunda AB-Ermenistan ortaklığını siyasi, ekonomik ve sektörel iş birliği alanında derinleştiren 70 sayfalık yeni bir Stratejik Gündem kabul edildiği ilan edilmiş, ayrıntılı bir ortak basın bildirisi yayınlanmıştır.⁶⁵ Ermenistan Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada da, ilk AB-Ermenistan Zirvesi'nin 5 Mayıs'ta Erivan'da yapılacağı, zirveye Komisyon ve Konsey Başkanlarının katılacağı duyurulmuştur. Mirzoyan 15 Aralık'ta AB Dış İşler Konseyi kahvaltı toplantısına da davet üzerine katılmıştır.⁶⁶

Toplantının eş başkanlarından Genişlemeden Sorumlu Komiser Kos basına verdiği mülakatta, TRIPP projesinin ABD ile Ermenistan arasında olduğunu ancak AB'nin de Amerikalılarla görüştüğünü zira kendilerinin daha büyük bir resme baktıklarını, TRIPP'in sadece 42 km kapsadığını, oysa konunun Orta Asya-Avrupa bağlantısı olduğunu, dolayısıyla Türkiye ve Azerbaycan ile de görüştiklerini, ABD'nin işin içinde olmasının sadece 42 km yol ötesinde büyük önem taşıdığını söylemiştir.⁶⁷ Kos ayrıca, 500 milyon avroluk Kafkas Enerji Nakil Projesine kredi sağladıklarını, halen Ermenistan-Türkiye enerji hattı üzerinde çalıştıklarını, böylece Ermenistan'ın enerji güvenliğinin ve

63 “Meeting of the Deputy Minister of Foreign Affairs of the Republic of Armenia with the Director General of the Ministry of Foreign Affairs of Israel,” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*, 27 Kasım 2025, https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/11/27/Kostanyan_Tal/13636.

64 “Meeting of the Deputy Foreign Minister of Armenia with the Negotiator of the Greek Cypriot Side for the Cyprus Problem,” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*, 25 Kasım 2025, https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/11/25/Kostanyan_Menelaou/13634.

65 “Joint Press Statement Following the 6th Meeting of the EU-Armenia Partnership Council,” *European Council*, 3 Aralık 2025, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/12/03/joint-press-statement-following-the-6th-meeting-of-the-eu-armenia-partnership-council/>.

66 “Ararat Mirzoyan's Participation in the Meeting in the Format of the EU Foreign Affairs Council,” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*, 15 Aralık 2025, https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/12/15/Mirzoyan_Brussels/13691.

67 Shant Khlgatyan, “EU Views TRIPP Connectivity Project in Armenia in Broader Central Asia-Europe Context,” *ArmenPress*, 2 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1236536>.

çeşitlendirmenin sağlanabileceğini, Rusya'ya bağımlılığın azaltılacağını ifade etmiştir.⁶⁸

Paşinyan 4 Aralık'ta Ermenistan'ın Çin ve Şanghay İşbirliği Örgütü ile ilişkilerini geliştirme arzusunda olduğunu açıklamış, Çin'i güvenilir bir ortak olarak tanımlamıştır.⁶⁹

Paşinyan 9-10 Aralık'ta Almanya'ya resmi bir ziyaret yapmış, Cumhurbaşkanı tarafından da kabul edilmiştir. Almanya Başbakanı ile görüşmede, bağlayıcı olmayan, iki ülke arasında bir stratejik gündem geliştirmeyi de içeren kapsamlı bir ortak bildiri imzalanmıştır.⁷⁰

Paşinyan Avrasya Ekonomik Birliği Hükümetlerarası Konseyi toplantısına katılmak üzere 11 Aralık'ta Moskova'ya gitmiştir.⁷¹

ABD Avrupa Komutanlığı'ndan bir tuğgeneral başkanlığında bir heyet 10 Aralık'ta Ermenistan'a gitmiştir. Erivan'daki ABD Büyükelçiliği'nin verdiği bilgiye göre, Avrupa Komutanlığı Ermenistan İçişleri ve Savunma Bakanlıklarıyla, kalıcı barışı desteklemek üzere ortak hedefleri doğrultusunda, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer savunma ve devam eden askeri modernleşme gayretlerini de içeren geliştirilmiş iş birliği konusunda yakın çalışmaktadır.⁷²

Güvenlik Konseyi Sekreteri Grigoryan 18 Aralık'ta İngiltere'de mevkidaşı ile yaptığı görüşmeden sonra, iki ülke ilişkilerinin stratejik ortaklık düzeyine yükseltilmesi hususunda karşılıklı istek bulunduğunu belirtmiştir.⁷³

68 Shant Khlghatyan, "EU Supports Energy Diversification, Work on Armenia-Türkiye Power Grid Underway, Says Commissioner," *ArmenPress*, 2 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1236532>.

69 "Armenia Eyes Closer Ties with 'Reliable Partner' China and SCO, Says Prime Minister Pashinyan," *ArmenPress*, 4 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1236813>.

70 "Nikol Pashinyan and Friedrich Merz Sign Joint Declaration on the Strategic Agenda Between the Armenia and Germany," *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, 9 Aralık 2025, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/12/09/Nikol-Pashinyan-Signing-of-the-Declaration/>.

71 "Armenian PM Participates in Eurasian Economic Union Meeting in Moscow," *ArmenPress*, 11 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1237371>.

72 "Brigadier General Chris McKinney leads U.S. European Command Delegation to Armenia," *ArmenPress*, 10 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1237241>.

73 "Armenia, UK Discuss Expansion of Security and Defense Cooperation," *ArmenPress*, 18 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1237862>.

Azerbaycan 18 Aralık'ta Gürcistan üzerinden 22 vagon petrol sevk etmiştir.⁷⁴ Bu da bir ilk olmuştur.

NATO Genel Sekreter Yardımcısı 18 Aralık'ta Erivan'da üst düzey temaslarda bulunmuş; Paşinyan, Mirzoyan, Savunma Bakanı Papinyan ve Parlamento Başkanı ile görüşmüştür.⁷⁵ Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü 25 Aralık'ta basın toplantısında NATO'nun Güney Kafkaslardaki hareketinin bölgesel istikrarı tehdit ettiğini, niyetinin "savunmadan çok uzak", aslında "aşırı saldırgan" olduğunu ileri sürmüştür.⁷⁶

19 Aralık'ta Ermenistan ve Yunanistan 2026 yılı askeri iş birliği programını imzalamıştır.⁷⁷

Paşinyan 22 Aralık'ta St. Petersburg'da Avrasya Ekonomik Birliği Zirvesi'ne ve Bağımsız Devletler Topluluğu Gayriresmî Zirvesi'ne katıldıktan sonra Putin ile ikili bir görüşmeye davet edilmiştir. Görüşmenin basına yansıyan içeriği karşılıklı nezaket içinde geçtiği ve tarafların gelişmeleri kendi zaviyelerinden anlattıkları yönündedir.⁷⁸

Paşinyan Moskova dönüşünde demir yolları konusunu gündeme getirmiş ve Rusya'nın imtiyazında olan demir yolu işletmeciliğinin gerek Azerbaycan ve Türkiye bağlantıları itibarıyla, gerek Nahçıvan hattında artan ihtiyacı karşılamadığını, iyileştirilmeye gereksinim gösterdiğini vurgulamıştır. Paşinyan ayrıca, önerdiği çözümün Rusya ve Ermenistan ile iyi ilişkileri olan bir ülkenin işletme hakkını Rusya'dan satın alması olduğunu söylemiştir.⁷⁹

74 "Azerbaijan Begins Fuel Exports to Armenia by Rail for First Time in Decades," *EuroNews*, 18 Aralık 2026, <https://www.euronews.com/2025/12/18/azerbaijan-begins-fuel-exports-to-armenia-by-rail-for-first-time-in-decades>.

75 "NATO Deputy Secretary General Hails Growing Partnership with Armenia," *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*, 19 Aralık 2025, <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2025/12/19/nato-deputy-secretary-general-hails-growing-partnership-with-armenia>.

76 "Russian Foreign Ministry Warns That NATO's Moves in South Caucasus Threaten Regional Stability," *Caucasus Watch*, 27 Aralık 2026, <https://caucasuswatch.de/en/news/russian-foreign-ministry-warns-that-natos-moves-in-south-caucasus-threaten-regional-stability.html>.

77 "Armenia and Greece Sign Defense Cooperation Program for 2026," *The Caspian Post*, 19 Aralık 2025, <https://caspianpost.com/armenia/armenia-and-greece-sign-defense-cooperation-program-for-2026>.

78 "Prime Minister of the Republic of Armenia and the President of the Russian Federation Meet in St. Petersburg," *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, 22 Aralık 2025, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/12/22/Nikol-Pashinyan-met-with-Vladimir-Putin/>.

79 Shoghik Galstian, Ruzanna Stepanian, "Pashinian Insists On Repairs Of Armenia's Rail Links With Azerbaijan, Turkey," *Azattyun Radiokayan*, 25 Aralık 2025, <https://www.azattyun.am/a/33632866.html>.

Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü 30 Ocak'ta yaptığı açıklamada, Paşinyan'ın Ermenistan demir yolları işletmeciliğinin sona erdirilmesi çağrısını "acayip" olarak nitelendirmiş, Rusya devlet şirketi olan Rus Demiryolları şirketinin 2008 yılında imzalanan anlaşma uyarınca 30 yıl süre ile Ermenistan demir yollarını işletme hakkı bulunduğunun altını çizmiştir.⁸⁰

Rus devlet televizyonunda bir gazetecinin, Rusya'nın Ermenistan'a da bir askeri harekât yapması gerektiği beyanının yayınlanması Ermenistan'da yankı ve büyük tepki yaratmış, Rusya Büyükelçisi 12 Ocak'ta Dışişlerine davet edilerek izahat istenmiştir.⁸¹

Dışişleri Bakanı Mirzoyan 13-14 Ocak'ta Vaşington'da ABD'li mevkidaşı Rubio ile görüşmüş, taraflar TRIPP Uygulama Çerçevesi başlıklı bir ortak bildiriye imzalamıştır. Bildiri uygulama hakkında, kapsamlı, ayrıntılı ilkeler koymakta, uygulamadan kurulacak olan özel bir "TRIPP Geliştirme Şirketi"nin sorumlu olacağı, şirketin başlangıç itibarıyla 49 yıllık ve %74 hisselik bir imtiyaza sahip olacağı, bunun 50 yıl uzatılabileceği ve bu dönemde hisselerin %51-49 olacağı kaydedilmektedir. Paşinyan 14 Ocak'ta imzalanan belgeden övgüyle bahsetmiş, bölgede barış için çok önemli bir adım olarak nitelendirmiştir. Mirzoyan Türkiye veya Rusya'nın projeye katılmasının gündeme gelmediğini, bu projenin esas itibarıyla bir Ermenistan-ABD ortak ticari girişimi olduğunu belirtmiştir.⁸²

İran'ın Ermenistan Büyükelçisi 14 Ocak'ta basına verdiği bir beyanatta "*Tahran Ermenistan'ın İran'a düşman güçler için bir harekât merkezi olmaya başladığını düşünüyor.*" demiştir.⁸³ Paşinyan hemen ertesi gün yaptığı açıklamada, Ermenistan'ın İran'ın düşmanlarına yardım ettiği iddiasını reddetmiş, İran'a karşı dostça niyetlerini teyit etmiştir.⁸⁴ Ermenistan yetkilileri Mart başında, İran Dini Lideri'nin ve üst düzey yetkililerinin ölümü nedeniyle

80 "Russia is in Constant Contact with its Armenian Partners Regarding Restoration of Railway Sections in Armenia: Zakharova," *ILurer*, 30 Ocak 2026, <https://www.ilurer.am/en/2026/01/30/Russia-is-in-constant-contact-with-its-Armenian-partners-regarding-restoration-of-railway-sections/1455786>.

81 Artak Khulian, "Yerevan Protests Against Russian TV Host's 'Hostile' Statement," *Azatutyun Radiokayan*, 12 Ocak 2026, <https://www.azatutyun.am/a/33646212.html>.

82 "Joint Statement on the Publication of the U.S.-Armenia Implementation Framework for the Trump Route for International Peace and Prosperity (TRIPP)," *U.S. Embassy in Armenia*, 13 Ocak 2026, <https://am.usembassy.gov/joint-statement-on-the-publication-of-the-u-s-armenia-implementation-framework-for-the-trump-route-for-international-peace-and-prosperity-tripp/>.

83 "Iran Accuses Armenia Of Aiding Its Enemies," *Azatutyun Radiokayan*, 14 Ocak 2026, <https://www.azatutyun.am/a/33647962.html>.

84 "Armenian PM Reassures Iran After Criticism," *Azatutyun Radiokayan*, 15 Ocak 2026, <https://www.azatutyun.am/a/33648959.html>.

taziyede bulunmuştur. Paşinyan 9 Mart'ta babasının yerine geçen yeni lidere kutlama mesajı göndermiştir.⁸⁵

20 Ocak'ta yapılan açıklamada, Paşinyan'ın Trump'ın Barış Kuruluna katılma davetini kabul ettiği duyurulmuştur.⁸⁶ Paşinyan 19 Şubat'ta Vaşington toplantısına katılmıştır.⁸⁷

26-28 Ocak'ta Mirzoyan Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesine hitap etmek üzere Strazburg'a gitmiştir.⁸⁸

AB Konseyi 29 Ocak'ta Ermenistan silahlı kuvvetlerinin ikmal kapasitesini artırmak üzere, ikinci kez yardım kararı almış ve 20 milyon avro tahsis etmiştir.⁸⁹

Rusya Dışişleri Bakanlığı iki hafta içinde ikinci kez Ermenistan'ı AB ilişkileri konusunda uyarmıştır. Bir Dışişleri yetkilisi 30 Ocak'ta, *“Rusya diğer devletlerin ekonomik gelişmelerine ilave olanaklar yaratmak ve halklarının refahını artırmak üzere ekonomik birliklere katılmalarına, egemen hakları olarak saygı gösterir. Ancak, Brüksel'in Rusya ile çatışmaya yönelik stratejik yolu ve AB'nin hızla bir saldırgan askeri-siyasi bloğa dönüşmesi karşısında Ermenistan'ın bu örgüte üyelik arzusu endişe yaratmaktadır. Avrasya Ekonomik Birliği'nin üyesi olan Ermenistan'ın Brüksel'e hızla yakınlaşmasının ittifak ilişkilerimiz ve Sovyet sonrası alanda entegrasyon süreci bakımından potansiyel olumsuz sonuçlarını anlayacağımızı ümit ediyoruz.”* demiştir.⁹⁰

85 “Pashinyan Congratulates Iran's New Supreme Leader,” *Asbarez*, 9 Mart 2026, <https://asbarez.com/pashinyan-congratulates-irans-new-supreme-leader/>.

86 Burc Eruygun, “Armenia Says it Received Invitation by Trump to Join Gaza Board of Peace,” *Anadolu Agency*, 20 Ocak 2026, <https://www.aa.com.tr/en/americas/armenia-says-it-received-invitation-by-trump-to-join-gaza-board-of-peace/3804913>.

87 “The Prime Minister Participates in the Inaugural Session of the Peace Council,” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, 19 Şubat 2026, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2026/02/19/Nikol-Pashinyan-participate-board-peace/>.

88 “Remarks by Minister of Foreign Affairs of Armenia Ararat Mirzoyan at the session of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe,” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*, 28 Ocak 2026, https://www.mfa.am/en/speeches/2026/01/28/Mirzoyan_PACE/13751.

89 “European Peace Facility: Council Adopts the Second Bilateral Assistance Measure in Support of Armenia,” *European Council*, 29 Ocak 2026, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/01/29/european-peace-facility-council-adopts-the-second-bilateral-assistance-measure-in-support-of-armenia/>.

90 Siranush Ghazanchyan, “Russia says Armenia's EU Aspirations Could Harm Ties and Post-Soviet Integration,” *Ermenistan Kamu Radyosu*, 30 Ocak 2026, <https://en.armradio.am/2026/01/30/russia-says-armenias-eu-aspirations-could-harm-ties-and-post-soviet-integration/>.

Gerginliği yatıştırmak amacıyla Moskova'ya giden Parlamento Başkanı Simonyan 5 Şubat'ta Lavrov ile görüşmüş, Ermenistan'ın Avrasya Ekonomik Birliği'nden çıkma niyetinin bulunmadığını, AB ile ilişkilerinin kazan-kazan amaçlı olduğunu belirtmiştir. Simonyan ayrıca Rusya'nın sıkça dile getirdiği söylemin sadece yönetimde değil, halkta da endişe yarattığını, Rusya'nın bazı beyanlarının kamuoyunda çok olumsuz algılandığını, zira Moskova'ya önem verildiğini, Rusya'nın bir müttefik olarak bilindiğini, bu nedenle bu tip beyanları duymanın acı verdiğini söylemiştir.⁹¹ Lavrov Rusya'nın Ermenistan'ın temel ticari ve ekonomik ortağı olduğunu vurgulamıştır. Basında çıkan yorumlarda, Lavrov'un ve Başbakan Yardımcısı Overçuk'un Simonyan'ı uyardığı, ziyaretinin arzu ettiği sonucu vermediği ifade edilmiştir.

Daha sonra Paşinyan devlet televizyonunda yaptığı beyanda, "*Rusya'ya karşı hareket etmeyeceğiz ancak her zaman Ermenistan'ın çıkarları doğrultusunda hareket edeceğiz.*" demiş, uluslararası ortaklarına da aynı şekilde, "*Gündemimizde hiçbir zaman Rusya'ya veya Rus çıkarlarına zarar verecek bir niyetimiz olmamıştır, yoktur ve olmayacaktır.*" mesajını ilettiklerini söylemiştir.⁹²

ABD Başkan Yardımcısı 9-11 Şubat Azerbaycan ve Ermenistan ziyaretinin ilk ayağı olarak 10 Şubat'ta Ermenistan'ı ziyaret etmiştir. Bu düzeyde bir ziyaret bir ilk oluşturmuştur. Ziyaret ABD'nin bölgeye kalıcı ilgisini tescil etmesi bakımından önem taşımıştır. Bu aynı zamanda seçimde Paşinyan'a destek mesajını vermiştir. Vance açıkça, Vaşington anlaşmasının uygulanması ve TRIPP projesinin hayata geçmesi için Paşinyan'ın yeniden seçilmesinin gerektiğini ifade etmiştir.⁹³

TRIPP projesi başta olmak üzere ekonomik iş birliği Vance ziyaretinde ön planda yer almıştır. Vance ve Paşinyan, Ermenistan'ın enerji kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve Rusya'ya bağımlılığını azaltmayı hedefleyen bir Barışçı Nükleer İş Birliği Antlaşması imzalamıştır. Anlaşma ABD'nin başlangıçta 5 milyar dolar teknoloji ve malzeme ihracatını, ek olarak 4 milyar dolar uzun

91 Elena Teslova, "Russia Warns Armenia About Risks of Moving Towards West at Expense of Traditional Partners," *Anadolu Agency*, 5 Şubat 2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/russia-warns-armenia-about-risks-of-moving-towards-west-at-expense-of-traditional-partners/3821864>.

92 "Pashinyan: Armenia's Interests Come First, No Intent to Harm Russia Ties," *ArmenPress*, 5 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1243892>.

93 "Vance Promotes Peace Corridor in Historic First Visit by US Vice President to Armenia," *EuroNews*, 10 Şubat 2026, <https://www.euronews.com/2026/02/10/vance-promotes-peace-corridor-in-historic-first-visit-by-us-vice-president-to-armenia>.

vadeli yakıt ve bakım giderini öngörmektedir. Böylece Ermenistan'ın ömrü sona ermekte olan Metzamor Nükleer Santrali'nin yerine küçük modüler reaktörler (SMR) ABD teknolojisini kabul etmiş olmaktadır.⁹⁴ Rusya Güvenlik Konseyi Sekreteri bu anlaşmaya tepki göstermiş, 14 Şubat'ta yaptığı açıklamada, henüz ABD'de hiçbir uygulaması bulunmayan bu reaktörün tehlikesi konusunda uyarılmıştır.⁹⁵

Vance ziyaretinde bir de ABD'deki Ermeni diasporasının aşırı-radikal kesimini ayağa kaldıran bir gelişme olmuştur. Vance Erivan'daki Sovyet dönemi 'soykırım' anıtını da ziyaret etmiş, daha sonra bu ziyarete ilişkin kendisine atfen bildirilen "1915 Ermeni soykırımının kurbanlarını anmak üzere" ibaresini çıkarttırmış, sildirmiştir.⁹⁶ Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (ANCA) "*Gerçek silinemez, bu açıkça soykırım inkârıdır.*" tepkisinde bulunmuştur.⁹⁷ Amerika Ermeni Meclisi (AAA) eş başkanları tarafından yayınlanan bildiri de Vance eleştirilmiş ve tutumuna sessiz kalınmayacağı ifade edilmiştir.⁹⁸ Diasporanın adı duyulan militan basın organlarından birinde de "2028 Başkanlık Seçimlerinde Tek Bir Ermeni Amerikalı Vance İçin Oy Kullanmamalı" başlıklı bir başmakale yayınlanmıştır.⁹⁹

7 Haziran seçimlerine dış müdahale endişesi (isim vermeden açıkça Rusya kastedile gelmiştir) yönetimde giderek yer etmiş, Dışişleri Bakanı Mirzoyan 13 Şubat tarihli bir mektupla AB'ye resmen başvurarak "acil tepki hibrit timi" gönderilmesi çağrısında bulunmuştur.¹⁰⁰ Böyle bir tehlikeye esasen AB Dışişleri şefi Kallas'ın dikkat çektiği bilinmektedir.

94 "US, Armenia Sign Agreement on Nuclear Energy," *World Nuclear News*, 10 Şubat 2026, <https://world-nuclear-news.org/articles/us-armenia-sign-agreement-on-nuclear-energy>.

95 "Russia Retaliates Strongly Against the Prospect of a US-Built Nuclear Facility in Armenia," *Energy News*, 14 Şubat 2026, <https://energynews.oedigital.com/nuclear-power/2026/02/14/russia-retaliates-strongly-against-the-prospect-of-a-usbuilt-nuclear-facility-in-armenia>.

96 Kit Maher, "Vance's X Account Deletes Post Recognizing Armenian Genocide," *CNN*, 10 Şubat 2026, <https://edition.cnn.com/2026/02/10/politics/jd-vance-x-post-armenian-genocide>.

97 "Vice-President Vance's Deleted Armenian Genocide Post Sends Shockwaves across Armenian American Community," *Armenian National Committee of America (ANCA)*, 10 Şubat 2026, <https://anca.org/press-release/vice-president-vances-deleted-armenian-genocide-post-sends-shockwaves-across-armenian-american-community/>.

98 Ashifa Kassam, "White House Deletes JD Vance's Social Media Post Referring to Armenian Genocide," *The Guardian*, 11 Şubat 2026, <https://www.theguardian.com/us-news/2026/feb/11/jd-vance-armenian-genocide>.

99 Harut Sassounian, "Not One Armenian-American Should Vote for Vance in 2028 Presidential Election," *Armenian Weekly*, 19 Şubat 2026, <https://armenianweekly.com/2026/02/19/not-one-armenian-american-should-vote-for-vance-in-2028-presidential-election/>.

100 Jeyhun Aghazada, "EU Deploys Rapid Response Team to Armenia Ahead of Parliamentary Elections," *Caliber*, 25 Mart 2026, <https://caliber.az/en/post/eu-deploys-rapid-response-team-to-armenia-ahead-of-parliamentary-elections>.

Ermenistan Cumhurbaşkanı 17-20 Şubat'ta Yunanistan'a resmi ziyarette bulunmuştur. Kaçaturyan Ermenistan'ın Yunanistan ile ilişkilerini stratejik ortaklık düzeyine çıkartmayı hedeflediğini ilan etmiştir.¹⁰¹

Savunma Bakanı Papikyan 23 Şubat'ta İran'ı resmen ziyaret etmiş, Cumhurbaşkanı tarafından da kabul edilmiştir. İran Cumhurbaşkanı İran'ın, bölgesel koridor çalışmasına da öncelik veren "Kapsamlı Stratejik Ortaklık Belgesi"ni sonuçlandırma taahhüdünü teyit etmiştir.¹⁰²

Mirzoyan 23-24 Ekim'de İsviçre'ye gitmiş, Bern Büyükelçiliği'nin açılış töreninde bulunmuştur.¹⁰³

Paşinyan iki günlük resmi ziyaret için 25 Şubat'ta Polonya'ya gitmiştir. İki ülke arasında savunma teknik iş birliği anlaşması imzalanmıştır.¹⁰⁴

Ermenistan-Gürcistan Ekonomik İşbirliği Hükümetlerarası Komisyonu 15. Toplantısı'na da katılmak üzere Paşinyan bir çalışma ziyareti için 3 Mart'ta Tiflis'e gitmiştir. Paşinyan burada yaptığı açıklamada, Gürcistan'ın Ermenistan-AB ilişkileri bakımından hayati bir ortak, AB için bir yol olduğunu söylemiştir.¹⁰⁵

Nükleer Enerji Zirvesine katılmak üzere Paşinyan 9 Mart'ta Paris'e gitmiş, Macron ile de görüşmüştür.¹⁰⁶ Oradan Strazburg'a geçerek 11 Mart'ta AB Parlamentosu'nda bir konuşma yapmıştır. 25 dakikalık konuşmasında Paşinyan Apostolik Kiliseyi ve siyasi muhaliflerini Azerbaycan ile çatışmayı yeniden başlatmaya çalışmakla suçlamıştır.¹⁰⁷

101 "Armenia Aims to Elevate Relations with Greece to Strategic Partnership, Says President," *ArmenPress*, 20 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242669>.

102 "Iran, Armenia to Finalize Strategic Partnership," *WANA News*, 25 Şubat 2026, <https://wanaen.com/iran-armenia-to-finalize-strategic-partnership/>.

103 "The Opening of the Embassy of Armenia in Bern," *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*, 13 Mart 2026, https://www.mfa.am/en/press-releases/2026/03/13/Mirzoyan_BernEmbassy/13829.

104 "Prime Minister Nikol Pashinyan's Official Visit to the Republic of Poland," *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2026, <https://www.primeminister.am/en/foreign-visits/item/2026/02/25/Nikol-Pashinyan-visiting-Poland/>.

105 Svetlana Alimova, "Armenia's Pashinyan: Georgia is Vital Partner in Armenia-EU Relations, and Future Cooperation Holds Great Promise," *Georgian Public Broadcaster*, 4 Mart 2026, <https://1tv.ge/lang/en/news/armenias-pashinyan-georgia-is-vital-partner-in-armenia-eu-relations-and-future-cooperation-holds-great-promise/>.

106 "Armenian PM Pashinyan Meets French President Macron in Paris," *ArmenPress*, 10 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1244306>.

107 "Armenia's Prime Minister Nikol Pashinyan Addresses MEPs on Peace Efforts with Azerbaijan," *European Parliament News*, 11 Mart 2026, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-ro>

Cumhurbaşkanı Kaçaturyan yeni Cumhurbaşkanı'nın göreve başlama törenine katılmak üzere 11 Mart'ta Şili'ye gitmiştir.¹⁰⁸

23 Mart'ta Paşinyan Putin ile bir telefon görüşmesi yapmış ve en kısa zamanda yüz yüze görüşmek hususunda mutabık kalınmıştır. Bu görüşme 1 Nisan'da Moskova'da gerçekleşmiştir. Görüşmenin dikkat çeken, alışık olunmayan yönü video kayda alınıp sonra televizyondan naklen yayınlanması olmuştur. Bu şekilde kamuya da açık olan görüşme çekişmeli geçmiş, Putin Paşinyan'ı hem AB'ne hem Avrasya Ekonomik Birliği'ne üye olunamayacağı konusunda uyarılmış, birinden birini seçmek gerektiğini söylemiş, Paşinyan ülkesinin demokratik bir ülke olduğu, buna halkın karar vereceği yanıtını vermiştir. Putin'in doğal gazın bin metreküpünün AB'de 600 doların üzerinde olduğunu, oysa Ermenistan'ın bunu Rusya'dan 177.5 dolara aldığını hatırlatması bir tehdit olarak algılanmıştır.¹⁰⁹ (Parlamento Başkanı Simonyan Erivan'da buna tepki göstermiş, Rusya gaz fiyatlarını artırır veya başka ekonomik yaptırım uygularsa Ermenistan'ın ortak askeri ve ekonomik yapılardan çıkacağını ileri sürmüştür)¹¹⁰.

Putin 7 Haziran seçimlerinin Rusya ile ilişkileri etkilemeyeceğini ümit ettiğini, Ermenistan'da çok dostları bulunduğunu, Rusya'da da 2 milyon üzerinde Ermeni asıllı nüfus yaşadığını, Ermenistan'daki tüm partilerin ve siyasetçilerin seçimlere katılabilesini arzu ettiklerini söylemiş, Rus pasaportu bulunmasına rağmen bazılarının tutuklu olduğuna işaret etmiştir. Paşinyan yasa gereği sadece tek Ermeni pasaportu olanların bu hakkının bulunduğunu hatırlatmıştır.

Paşinyan Moskova dönüşü basına görüşmelerin Moskova ziyaretinin "çok başarılı" geçtiğini, seçimlerden sonra, Haziran sonlarında tekrar görüşmek hususunda mutabık kaldıklarını söylemiştir.¹¹¹

[om/202603061PR37529/prime-minister-nikol-pashinyan-addresses-meps-on-peace-efforts-with-azerbaijan](https://www.primeminister.am/en/202603061PR37529/prime-minister-nikol-pashinyan-addresses-meps-on-peace-efforts-with-azerbaijan).

108 "Armenian President Visits Chile for inauguration of José Antonio Kast," *ArmenPress*, 11 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1244332>.

109 "Nikol Pashinyan and Vladimir Putin Meet," *The Prime Minister of the Republic of Armenia*, 1 Nisan 2026, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2026/04/01/Nikol-Pashinyan-Vladimir-Putin/>.

110 Ulviyya Salmanli, "Armenia Warns of Leaving CSTO and EAEU if Russia Raises Gas Prices," *News.az*, 6 Nisan 2026, <https://news.az/news/armenia-warns-of-leaving-csto-and-eaeu-if-russia-raises-gas-prices>.

111 Sabina Mammadli, "Armenian PM calls Moscow Visit "Very Successful"," *Caliber*, 2 Nisan 2026, <https://caliber.az/en/post/armenian-pm-calls-moscow-visit-very-successful-n>.

Savunma Bakanı Papikyan 26 Mart'ta resmi bir ziyaret için Fransa'ya gitmiş, Macron'un baş askeri danışmanı ile görüşmüştür.¹¹²

Mirzoyan 14 Nisanda Brüksel'e giderek AB Dış İlişkiler şefi Kallas ile stratejik ortaklık konusunu ve Erivan zirvesini görüşmüştür.¹¹³

NATO Genel Sekreterinin özel temsilcisi Hamilton 20 Nisan'da Ermenistan'ı ziyaretle iş birliği ve bölgesel güvenlik konularında Cumhurbaşkanı, Başbakan, Dışişleri Bakanı ve Savunma Bakanı, Güvenlik Konseyi Sekreteri ile üst düzey temaslarda bulunmuştur.¹¹⁴

22 Nisan'da Lefkoşa'da Ermenistan-GKRY(Güney Kıbrıs Rum Yönetimi) ikili ve Ermenistan-Yunanistan-GKRY üçlü savunma iş birliği programları imzalanmıştır.¹¹⁵

Türkiye ile İlişkiler

Normalleşme süreci kapsamında ilişkiler yapıcı ve olumlu seyrini sürdürmüştür. Ermenistan'da 7 Haziran'da yapılacak seçim kampanyalarında Paşinyan'a ve barış siyasasına muhalif kesimin Türkiye karşıtlığını Paşinyan'a karşı bir seçim kozu olarak kullanma gayretleri, havayı kirletse de, Paşinyan nezdinde etkili olmamıştır.

Paşinyan 31 Ekim'de parlamentoda yaptığı konuşmada barış vizyonu çerçevesinde, Ermenistan'ın Azerbaycan ve Türkiye ile ilişkilerinin Sovyet KGB ajanları tarafından torpillendiğini ifade etmiş ve devamla: ”Biz ‘Türk Türk’tür.’ dediğimizde onlar da ‘Ermeni Ermeni’dir.’ diyebilir. Biz ‘Azerbaycanlılara nasıl itimat edilebilir?’ dediğimizde onlar da ‘Ermenilere nasıl itimat edilir?’ derler. Biz ‘Tarihten ders çıkarmadık mı?’ dediğimizde

112 “Defense Minister Papikyan Meets French President’s Military Advisor,” *ArmenPress*, 26 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1245714>.

113 Kanyshai Butun, “Armenian Foreign Minister Meets EU Foreign Policy Chief, Discusses Strategic Partnership,” *Anadolu Agency*, 14 Nisan 2026, <https://www.aa.com.tr/en/eurasia/armenian-foreign-minister-meets-eu-foreign-policy-chief-discusses-strategic-partnership/3905560>.

114 “NATO’s Special Representative for the Caucasus and Central Asia Pays First Visit to Armenia,” *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*, 22 Nisan 2026, <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/04/22/natos-special-representative-for-the-caucasus-and-central-asia-pays-first-visit-to-armenia>.

115 “Armenia, Cyprus, and Greece Strengthen Defense Cooperation with New Annual Bilateral and Trilateral Plans,” *ArmenPress*, 23 Nisan 2026, <https://armenpress.am/en/article/1248306>.

onlar da aynı şeyi söyler. Dinleyin, bu ön yargılardan vazgeçmeliyiz.” demiştir.¹¹⁶

Paşinyan 4 Kasım’da yaptığı açıklamada, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ı Mayıs’ta Erivan’da düzenlenecek Avrupa Siyasi Topluluğu Zirvesi’ne katılmaya resmen davet ettiğini duyurmuştur.¹¹⁷

5 Kasım’da Orbeli Forumu’nda konuşan Mirzoyan Ermenistan ve Türkiye’nin karşılıklı uçak sefer sayılarını artırma konusunda anlaşmalarını açıklamış, ancak diplomatik ilişki kurulmamasını ve sınırın kapalı olmasını eleştirmiştir. Mirzoyan Türkiye ile siyasi diyalogun çok yoğun ve içerikli olduğunu, diğer güven artırıcı önlemlerin de görüldüğünü, Kars-Gümrü demir yolunun açılması konusunda da anlaşmaya varıldığını, devam eden normalleşme sürecinden somut sonuçlar elde edileceğinden ümitli olduğunu söylemiştir.¹¹⁸ Mirzoyan 14 Kasım’da yaptığı açıklamada, Kars-Gümrü demir yolunun Avrupa-Orta Asya ulaşım zincirinin önemli bir parçası olduğunu vurgulamıştır.¹¹⁹

Cumhurbaşkanı Erdoğan 8 Kasım’da yaptığı bir açıklamada, Paşinyan’ı Azerbaycan ile uzlaşma yönünde attığı “cesur adımlar” için kutlamıştır.¹²⁰

Ermenistan Dışişleri Bakanlığı tarafından 15 Kasım’da yapılan açıklamada, Aras Nehri yatağında yapılan çalışma hakkında Türkiye’ye resmi bilgi verildiği, gereken durumlarda ek temasların da yapıldığı, bunun komşu ülkeler arasında iş birliğinin bir parçası olduğu bildirilmiştir.¹²¹

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın 18 Kasım’da Mecliste yaptığı konuşmada, “*Ermenistan ülkemizle ilişkilerin normalleşmesinde açık bir tutum gösteriyor,*

116 “Pashinyan Blames Soviet KGB for Shaping Armenians’ View of Turks and Azerbaijanis,” *OC Media*, 3 Kasım 2025, <https://oc-media.org/pashinyan-blames-soviet-kgb-for-shaping-armenians-view-of-turks-and-azerbaijanis/>.

117 “Pashinyan Confirms his Official Invitation to Erdogan for European Community Summit in Yerevan,” *Arka News Agency*, 4 Kasım 2025, <https://arka.am/en/news/politics/pashinyan-confirmed-his-official-invitation-to-erdogan-for-the-european-community-summit-in-yerevan/>.

118 “Armenia, Türkiye Discuss More Confidence-Building Measures After Deal to Increase Flights, Says FM,” *ArmenPress*, 5 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1234111>.

119 “Opening of the Gyumri–Kars Railway Could Become Important Part of the Europe–Central Asia Transport Chain - FM Mirzoyan,” *ArmenPress*, 14 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1235068>.

120 “Erdogan Praises Pashinyan’s ‘Courageous Steps’ Toward Armenia–Azerbaijan Reconciliation,” *Türkiye Today*, 8 Kasım 2025, <https://www.turkiyetoday.com/region/erdogan-praises-pashinyans-courageous-steps-toward-armeniaazerbaijan-reconciliation-3209627?s=3>.

121 “Armenia Explains Why It Consulted Turkey on Arax River Barrier Project,” *Panorama*, 15 Kasım 2025, <https://www.panorama.am/en/news/2025/11/15/Arax-River-barrier-project/3145360>.

biz de somut adımlar atmak üzere ortak çalışmamızı samimiyetle sürdürüyoruz. Türkiye Güney Kafkaslarda barışın tesisi ve bölgede ortak bir refah ortamı yaratılması için gayretlerini sürdürecektir.” dediği¹²² Ermeni basınında yer almıştır. Basında daha sonra çıkan haber ve yorumlarda, Bakan Fidan’ın komşu Ermenistan ile ilişkilerin normalleşmesinin Ermenistan-Azerbaycan barış antlaşmasının imzalanması koşuluna bağlı olduğunun açıkça ifade edildiği Anadolu Ajansı’nda çıkan haberlere atfen belirtilmiştir.

Konuya ilişkin olarak Mirzoyan resmi basın ajansı ArmenPress’in sorularını yanıtlamıştır:

Soru: “Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan “Türkiye ile ilişkilerin normalleşmesi Ermenistan için esastır.” demiştir. Ona göre, Ankara bu noktada ilişkileri normalleştirirse, Ermenistan’ın Azerbaycan ile barış anlaşması imzalamasının en büyük nedenini ortadan kaldırmış olacaktır. Bakan Fidan ayrıca Nahçıvan ile Azerbaycan’ın bağlanması kavramının Vaşington toplantısında onaylandığını söyledi. Yorumunuz var mı?”

Bakan Mirzoyan: “Her şeyden önce, Türkiye ile diplomatik ilişki kurulması ve sınırın açılması gerçekten Ermenistan için önemlidir. Keza Azerbaycan ile tesis edilen barışın daha da kurumsallaşması da önemlidir. Ermenistan her iki yönde de samimi gayret içindedir. Ancak bu iki hususun hiçbiri diğeri ile koşullu değildir. Eğer bu ikisi arasında bir bağlantı kurmakta ısrar edersek, olabilir ki, Türkiye ile ilişkilerin tam normalleşmesi Ermenistan ile Azerbaycan normalleşme süreci üzerinde olumsuz değil, tersine olumlu bir etki yaratabilir. Vaşington barış zirvesinde ele alınan ulaşım altyapısının açılmasına gelince, bu süreçte üzerinde anlaşılan temel ilkeler, toprak bütünlüğü, egemenlik, sınırların ihlal edilmezliği, yetki ve karşılıklılık çerçevesinde TRIPP yolu Azerbaycan’ı Nahçıvan ile Ermenistan’ı diğer ülkelerle ve daha geniş bir coğrafi ölçekte değişik bölgeleri Ermenistan ve Azerbaycan üzerinden birbirine bağlayacaktır. Ermenistan yapıcı ve aktif olarak bunu mümkün olan en kısa zamanda uygulamaya çaba göstermektedir.”¹²³

122 “Turkish Foreign Minister Reiterates Türkiye’s Determination to Normalize Relations with Armenia,” *Anadolu Agency*, 19 Kasım 2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/turkish-foreign-minister-reiterates-turkiye-s-determination-to-normalize-relations-with-armenia/3747543>.

123 “Normalization with Türkiye Could Positively Impact Normalization with Azerbaijan: Armenian FM Responds to Fidan,” *ArmenPress*, 20 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1235489>.

Paşinyan da konuya müdahil olmuş ve Zengezur Koridoru söylemini eleştirerek, Ermenistan toprakları içinde sadece TRIPP ve “Barış Kavşakları” bulunduğunu, başka bir terminolojinin Ermenistan için geçerli olmadığını söylemiştir.¹²⁴

26 Kasım Ermeni basınında, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın başkanlığındaki Milli Güvenlik Konseyi toplantısına ilişkin yapılan açıklamada “*Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki barış sürecinde son zamandaki olumlu gelişmelerin ışığında, ikili ve bölgesel iş birliği imkânları* görüşülmüştür. Türk tarafının Güney Kafkaslarda barış ve istikrarın tesisine ve kalkınmanın geliştirilmesine bağlılığı teyit edilmiştir.” paragrafı yer almıştır.¹²⁵

29 Kasım’da basında, Türkiye kaynaklı haberde, Kars-Gümrü demir yolunun açılması konusundaki ikinci görüşmenin 28 Kasım’da Akyaka-Akhurik sınırında yapıldığı, daha sonra Gümrü’ye geçildiği bildirilmiştir.¹²⁶ Son olarak 28 Nisan’da yapılan toplantı hakkında Türkiye Dışişleri Bakanlığınca yapılan açıklama aşağıdadır:

“Türkiye-Ermenistan Normalleşme Süreci kapsamında varılan mutabakat çerçevesinde, Kars-Gümrü demiryolunun rehabilitasyonu ve faaliyete geçirilmesi amacıyla oluşturulan Türkiye-Ermenistan Ortak Çalışma Grubu’nun toplantısı 28 Nisan 2026 tarihinde Kars’ta düzenlenmiştir.

*Taraflar, bölgesel ulaştırma bağlantılarının geliştirilmesi kapsamında Kars-Gümrü demir yolunun bir an evvel faaliyete geçirilmesinin önemini vurgulamışlardır.”*¹²⁷

124 “Pashinyan: “There Is No ‘Zangezur Corridor,’ Has Never Been, and Will Not Appear in Any Armenia– Azerbaijan Document”, *Armenian Life*, 12 Ekim 2025, <https://armenianlife.com/2025/10/12/pashinyan-there-is-no-zangezur-corridor-has-never-been-and-will-not-appear-in-any-armenia-azerbaijan-document/>.

125 Siranush Ghazanchyan, “Turkish National Security Council Discusses Armenia-Azerbaijan Peace Process,” *Ermenistan Kamu Radyosu*, 27 Kasım 2025, <https://en.armradio.am/2025/11/27/turkish-national-security-council-discusses-armenia-azerbaijan-peace-process/>.

126 “Türkiye, Armenia Hold Second Round of Talks on Reopening Kars–Gyumri Railway,” *Türkiye Today*, 29 Kasım 2025, <https://www.turkiyetoday.com/nation/turkiye-armenia-hold-second-round-of-talks-on-reopening-karsgyumri-railway-3210549>.

127 “No: 78, 28 Nisan 2026, Kars-Gümrü Demiryolunun Rehabilitasyonu ve Faaliyete Geçirilmesi Amacıyla Oluşturulan Türkiye ile Ermenistan Arasındaki Ortak Çalışma Grubu’nun Toplantısı Hk.,” *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, 28 Nisan 2026, https://www.mfa.gov.tr/no_78_-kars-gumru-demiryolunun-rehabilitasyonu-ve-faaliyete-gecirilmesi-amaciyla-olusturulan-turkiye-ile-ermenistan-arasindaki-ortak-calisma-grubu-nun-toplantisi-hk.tr.mfa.

Bu toplantı uluslararası yankı uyandırmıştır. ABD'nin Erivan ve Ankara Büyükelçilikleri eş zamanlı ve benzer mesajlar yayınlamış, bu “tarihi ilerlemeyi” övgü ile karşılamışlardır. Keza AB de güçlü destek ifade etmiş, toplantıyı bölgede geniş olumlu değişimin işareti olarak nitelendirmiştir.¹²⁸

Ekonomi Bakanı Papoyan Sıfır Atık Forumu'na katılmak üzere 28 Kasım'da İstanbul'a gitmiş, bu vesileyle, Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı ile de görüşmüştür. Görüşmeye Ermenistan'ın KEİ temsilcisi de katılmıştır.¹²⁹

Basında Dışişleri Bakanı Fidan'ın mecliste bütçe müzakerelerinde yaptığı konuşmada, “*Ermenistan ile ilişkileri normalleştirme süreci 2025 yılı boyunca Azerbaycan ile eşgüdümlü şekilde devam etmiştir. Önümüzdeki dönemde bölgede kalıcı barışın tesisine katkıda bulunmaya devam edeceğiz ve tarafları bu tarihi fırsatı kullanmaları hususunda teşvik edeceğiz.*” ifadesi yer almıştır.¹³⁰

Paşinyan Almanya ziyaretinde 10 Aralık'ta Alman Dış İlişkiler Konseyinde yaptığı konuşmada TRIPP ulaşım projesinin ve Ermenistan-Türkiye ulaşım bağlantılarının açılmasının Orta Koridor'un tüm potansiyelini sağlayacağını ifade etmiştir. Türkiye ile ilişkilere de değinen Paşinyan, son yıllarda Türkiye ile ilişkilerin yoğunlaştığını, kendisinin Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Dışişleri Bakanlarının, özel temsilcilerin ve ilgili bakanların teatilerde bulunduğunu, resmi diplomatik ilişkiler tesis edilmemiş olmakla beraber, “çok aktif müzakerelerin ve ilişkilerin” sürdüğünü söylemiştir. Paşinyan Türkiye'nin Ermenistan ile sınırı açma ve diplomatik ilişki kurma hususunda “uzun zamandır beklenen siyasi kararı alması” ümidini ifade etmiş, Türkiye ile normalleşmenin, Azerbaycan ile barışın, Gürcistan, İran ve Rusya ile geliştirilen ilişkilerin birlikte Güney Kafkasları kuzey-güney ve doğu-batı bağlantılarında ana transit merkezi haline getirebileceğini belirtmiştir.¹³¹

128 Melike Pala, “EU Welcomes Armenia-Türkiye Talks on Restoring Rail Connectivity,” *Anadolu Agency*, 29 Nisan 2026, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/eu-welcomes-armenia-turkiye-talks-on-restoring-rail-connectivity/3921951>.

129 “Armenian Economy Minister Participates in Zero Waste Forum in Istanbul,” *ArmenPress*, 28 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1236318>.

130 “Türkiye to Continue Contributing to Regional Peace, Says FM Hakan Fidan,” *ArmenPress*, 10 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1237208>.

131 “Armenia-Türkiye Link, TRIPP Project Could Redefine Middle Corridor: PM Pashinian,” *Türkiye Today*, 10 Aralık 2025, <https://www.turkiyetoday.com/region/armeniaturkiye-link-tripp-project-could-redefine-middle-corridor-pm-pashinian-3211117>.

Paşinyan 18 Aralık'ta, Rusya'ya çağrıda bulunarak Ermenistan'ı Türkiye'ye ve Azerbaycan'a bağlayan, Rus şirketinin yönetiminde olan demir yollarının onarılmasını istediğini basına açıklamıştır.¹³²

Basında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 16 Aralık'ta Ankara'da düzenlenen 16. Büyükelçiler Konferansı'nda, Türkiye'nin Ermenistan ile ilişkileri normalleştirme sürecini Azerbaycan ile eş güdümlü ve daimi diyalog içinde geliştirdiğini, gelecek yıl başında "inşallah bazı sembolik adımlar" atılabileceğini ifade ettiği dikkatle kaydedilmiş¹³³ ve çeşitli yorumlara yer verilmiştir. Bir basın toplantısında bu konuda görüşü sorulan Paşinyan 25 Aralık'ta, "İkili diyalogumuz çerçevesinde, *sembolik, hatta sembolüğün ötesinde daha geniş, daha somut adımların atılması zamanı gelmiştir ve bunların olacağını ümit ediyorum.*" demiştir.¹³⁴

Basında 29 Aralık'ta Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na atfen, Türkiye ve Ermenistan'ın, ilişkileri normalleştirmek üzere, diplomatik ve hizmet pasaportlarında vize işlemlerini kolaylaştırma konusunda anlaşıklarını, uygulamanın 1 Ocak'ta yürürlüğe gireceği duyurulmuştur.¹³⁵

Dışişleri Bakanı Fidan'ın 15 Ocak'ta bir basın toplantısında, "*Bildiğiniz gibi, Ermenistan'da Haziran başında seçimler yapılacak. Bu önemli bir adım olacak. Paşinyan'ın halen kamuoyu yoklamalarında önde gittiğini görüyoruz. Onun yapıcı tutumunu samimiyetle destekliyoruz. Bu yaklaşım, bu arzu sürdürülmelidir.*" ifadesi Ermeni basınında geniş yer almıştır.¹³⁶ Muhalefet liderleri buna yoğun tepki göstermiş, Türkiye'yi Ermenistan'ın iç işlerine seçimlere ve gelecek hükümetin oluşumuna müdahale ile suçlamıştır. Diğer taraftan, Parlamento Başkanı Simonyan Bakan Fidan'a barış gündemine desteği için şükranlarını ifade etmiştir. Parlamentodaki konuşmasında bu

132 Arshaluys Barseghyan, "Armenia Asks Russia to Urgently Restore Railway Near Nakhchivan and Turkey," *OC Media*, 19 Aralık 2025, <https://oc-media.org/armenia-asks-russia-to-urgently-restore-railway-near-nakhchivan-and-turkey/>.

133 "Erdogan: Türkiye Advances Armenia Normalization Through Azerbaijan Dialogue," *The Caspian Post*, 16 Aralık 2025, <https://caspianpost.com/politics/erdogan-turkiye-advances-armenia-normalization-through-azerbaijan-dialogue>.

134 Burc Eryugur, "Armenia Welcomes Turkish President's Remarks on Advancing Normalization," *Anadolu Agency*, 25 Aralık 2025, <https://aa.com.tr/en/asia-pacific/armenia-welcomes-turkish-president-s-remarks-on-advancing-normalization/3780963>.

135 Serdar Dincel, "Türkiye, Armenia Agree to Ease Visas for Diplomatic, Special Passport Holders," *Anadolu Agency*, 29 Aralık 2025, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkiye-armenia-agree-to-ease-visas-for-diplomatic-special-passport-holders/3784043>.

136 "Did Ankara Just Endorse Pashinyan for the June Elections?," *Asbarez*, 15 Ocak 2026, <https://asbarez.com/did-ankara-just-endorse-pashinyan-for-the-june-elections/>.

konuya değinen Dışişleri Bakanı Mirzoyan da, Bakan Fidan'ın ifadelerinin Güney Kafkaslarda barış sürecini ve Başbakan Paşinyan'ın Ermenistan ile Azerbaycan ilişkilerinin normalleşmesi gayretlerindeki rolünü Ankara'nın destekleyen tutumunu yansıttığını söylemiş, bu ifadenin her iki tarafa da süreci devam ettirme ve daha kurumsallaştırma yönünde teşvik sağladığını belirtmiştir. Mirzoyan, bu ifadeleri Ermenistan'ın iç işlerine müdahale olarak nitelendirmek için bir mahal görmediğini sözlerine eklemiştir.¹³⁷

Parlamento Başkan Yardımcısı ve Özel Temsilci Rubinyan 18 Ocak'ta bir soruya cevaben, Rusya ve Türkiye'nin TRIPP projesine katılmasının gündemde olmadığını söylemiştir.¹³⁸ (Diğer taraftan 13 Nisan'da basında, ABD'nin ilgisinin uzun süre İran ve Körfez üzerinde odaklanacağı ön görüşüyle Paşinyan'ın ve Mirzoyan'ın TRIPP projesine üçüncü tarafların da katılmasına sıcak baktıkları izlenimine yer verilmiştir.¹³⁹) Türkiye ile normalleşme sürecindeki durum hakkındaki soruya, “*Bundan sonraki gelişmeler konusunda, izin verin bu aşamada bir şey söylemeyeyim. Zamanı gelince, uygun biçimde, sizi bilgilendiririm. Lütfen şu anda bir yorumda bulunmamama izin verin zira bir şey gerçekten olduktan sonra açıklamayı tercih ediyorum.*” demiştir.

Ermenistan yetkilileri 26 Ocak'ta Alican karşısındaki Margara Sınır Kapısı'nın bütün teknik donanımları, yolcu ve yük tesisleriyle açılışa hazır olduğunu ilan etmiştir.¹⁴⁰

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Zayed İnsan Kardeşliği Ödülünü almaları münasebetiyle 4 Şubat'ta Azerbaycan Cumhurbaşkanı ile Ermenistan Başbakanı'nı kutlamış, iki ülkenin kalıcı barışın tesisi için attıkları adımın son derece yararlı olduğunu vurgulamıştır.¹⁴¹

137 “Mirzoyan Dismisses Opposition Criticism of EU, Turkish Statements as “a Matter of Taste”,” *ArmenPress*, 21 Ocak 2026, <https://armenpress.am/en/article/1240203>.

138 “No Russian or Turkish Participation Discussed for TRIPP Project, Says Vice Speaker,” *ArmenPress*, 19 Ocak 2026, <https://armenpress.am/en/article/1239962>.

139 “Armenia Looking for Additional Partners for TRIPP Implementation,” *Eurasianet*, 13 Nisan 2026, <https://eurasianet.org/armenia-looking-for-additional-partners-for-tripp-implementation>.

140 “Armenia's Border Crossing Checkpoint with Türkiye Ready for Opening,” *ArmenPress*, 26 Ocak 2026, <https://armenpress.am/en/article/1240558>.

141 Merve Yıldızalp Yormaz, “Steps Taken by Azerbaijan and Armenia Toward Establishing Lasting Peace are ‘Extremely Valuable,’ Says Turkish President,” *Anadolu Agency*, 4 Şubat 2026, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/steps-taken-by-azerbaijan-and-armenia-toward-establishing-lasting-peace-are-extremely-valuable-says-turkish-president/3820667>.

9 Kasım tarihli basında İğdır Valisi'nin Alican Sınır Kapısı'nı teftiş ettiği ve sınırın açılmasının bölgesel ekonomiyi güçlendireceğini ifade ettiği duyurulmuştur.¹⁴²

Güvenlik Konseyi Sekreteri Grigoryan 13 Şubat'taki basın toplantısında Türkiye sınır kapısının ne zaman açılacağı sorusuna, "*Zaman hakkında kesin bir şey söyleyemem. Türkiye ile vardığımız anlaşmaların uygulanmasını bekliyoruz. Bu anlaşmaların gerçekleşmesi için Türk tarafıyla görüşmelerimiz devam ediyor.*" yanıtını vermiştir.¹⁴³ Paşinyan da aynı konuda Polonya ziyaretinde 25 Şubat'ta Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde yaptığı konuşmada, "*Türkiye ile çok olumlu bir diyalog içindeyiz. Sürekli görüşmeler ve istişareler yapıyoruz. Ancak elbette en önemli gelişme ve umudumuz Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve kara sınırının açılmasıdır. Neden kara sınırını özellikle vurguluyorum? Çünkü hava sınırı zaten açık. Ermenistan'dan Türkiye'ye düzenli uçuşlarımız var. Beklentim karşılıklı uçuşların hacminin artması ve tabii ki kara sınırının da açılmasıdır. Bu arada, Türkiye ile sınırda yeni alt yapıya ihtiyacımız olacak ve şu anda AB'nin bu konuda nasıl destek olabileceğini görüşüyoruz. Süreç ilerliyor ve çok yakında bir gelişme göreceğimize inanıyorum. Ermeni tarafında hiçbir engel yok, bunu her an yapmaya hazırız, ancak bu Türkiye'nin kararına bağlıdır.*" demiştir.¹⁴⁴

Ermenistan Dışişlerinden yapılan açıklamaya göre, Bakan Mirzoyan 6 Mart'ta Türk mevkidaşı ile Orta Doğu'daki gelişmeler hakkında bir telefon görüşmesi yapmış, taraflar devam eden tırmanıştan duydukları endişeyi ifade etmiş, bölgede istikrar ve güvenliğin sağlanmasının önemini vurgulamıştır.¹⁴⁵

Türk Hava Yolları 11 Mart'ta Erivan'a düzenli seferlere başlamıştır.¹⁴⁶

142 "Turkish Governor Inspects Border Checkpoint with Armenia, Says Reopening Will Boost Regional Economy," *ArmenPress*, 9 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1241606>.

143 "Armenia and Türkiye Continue Talks on Implementing Agreements, Says Official," *ArmenPress*, 13 Şubat 2026, <https://armenpress.am/en/article/1242116>.

144 "There is Real Peace in Our Region, Pashinyan," *ILurer*, 25 Şubat 2026, <https://www.1lurer.am/en/2026/02/25/There-is-real-peace-in-our-region-Pashinyan/1469720>.

145 Muhammet Tarhan, "Turkish Foreign Minister Discusses Regional Developments with Armenian Counterpart," *Anadolu Agency*, 6 Mart 2026, <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkish-foreign-minister-discusses-regional-developments-with-armenian-counterpart/3853048>.

146 "THY Makes Its First Flight to Yerevan," *Agos*, 13 Mart 2026, <https://www.agos.com.tr/tr/haber/thy-makes-its-first-flight-to-yerevan-39798>.

Bir grup Türk basın mensubu Ermenistan tarafından organize edilen tanıtım turuna katılmış, 17 Mart'ta yapılan açıklamada temasların gayet başarılı geçtiği duyurulmuştur.¹⁴⁷

Enerji Bakanı Kudatyan 19 Mart'ta yaptığı açıklamada Türk mevkidaşı ile iki ülke enerji sistemlerini bağlama konusunu görüştiklerini, bunun çok önemli ekonomik etki yaratacak bir proje olduğunu, tarafların konuyu inceleme kararı aldıklarını duyurmuştur.¹⁴⁸ İki bakan Paris'te katıldıkları, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı tarafından düzenlenen Nükleer Enerji Konferansı marjında buluşmuştur.

Mirzoyan 23 Mart'ta Parlamento Dış İlişkiler Komitesinde yaptığı konuşmada muhalefetten gelen bir soruya cevaben, “*Ermenistan-Türkiye diyalogu yeterince olgunlaşmıştır. Devam eden sürecin yanı sıra, tam bir sonuca da, yani iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve sınırın tam açılması, ulaşılabilir. Bu konuda bir ihtilaf yoktur ve aynı mesajı Türk ortaklarımıza da veriyoruz.*” demiştir. Mirzoyan konuşmasında, iki ülkenin sürdürülen dinamik diyalog çerçevesinde karşılıklı üniversitelerde öğrencilere burs sağlama imkânını da görüştiklerini belirtmiştir.¹⁴⁹

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Uraloğlu'nun, Zengezur Koridoru ve bağlantılarına ilişkin 26 Mart'ta verdiği ayrıntılı bilgi Ermenistan basınında yayınlanmıştır.¹⁵⁰

Mirzoyan'ın 2026 Antalya Diplomasi Forumu'na katılmayacağı 14 Şubat basınında duyurulmuştur. Son dört konferansa katılan Mirzoyan'a refakat eden Özel Temsilci Rubinyan'ın da keza katılmayacağı, Ermenistan'dan sadece Bakan Yardımcısı Kostanyan'ın bulunacağı belirtilmiştir.¹⁵¹ Nedeni hakkında

147 “Armenia Organizes Media Tour for Turkish Reporters,” *ArmenPress*, 12 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1214201>.

148 Nazrin Babayeva, “Khudatyan: Yerevan, Ankara to Evaluate Investments in Energy Grid Unification,” *Report*, 19 Mart 2026, <https://report.az/en/energy/khudatyan-yerevan-ankara-to-evaluate-investments-in-energy-grid-unification>.

149 “Armenia: Dialogue with Türkiye has Matured for Diplomatic Ties and Full Border Opening,” *ArmenPress*, 23 Mart 2026, <https://armenpress.am/en/article/1245370>.

150 Mucahithan Avcioglu, “Memorandum Reached on Zangezur Corridor, Aiming to be Completed in 4-5 Years: Turkish Transport Minister,” *Anadolu Agency*, 26 Mart 2026, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/memorandum-reached-on-zangezur-corridor-aiming-to-be-completed-in-4-5-years-turkish-transport-minister/3880005>.

151 “‘Hint of Discontent’: Armenia’s Foreign Minister Skips Antalya Diplomatic Forum,” *JAM News*, 17 Nisan 2026, <https://jam-news.net/why-armenias-fm-skips-antalya-forum/>.

bir açıklama yapılmamıştır. Bu durumun, beklentilerin henüz karşılanmamış olmasına bir tepkiye işaret ettiği tahmine müsaittir.

Türk mevkidaşı Ekinci ile görüşen Kostanyan, bir panele de konuşmacı olarak katılmıştır. Basına da Ermenistan'ın sınır kapısını açmaya siyasi ve teknik bakımdan hazır olduğunu yinelemiş, 2022 yılında sağlanan mutabakatın uygulanmasını beklediklerini söylemiştir.¹⁵²

Ermenistan Parlamento Başkanı Simonyan 16-19 Nisan'da İstanbul'da düzenlenen Parlamentolar Arası Birlik (IPU) 152. Toplantısı'na katılmış, TBMM Başkanı ile de bir görüşme yapmıştır. Simonyan Azerbaycanlı ve Gürcü mevkidaşları ile de görüşmüştür. Toplantıda yaptığı konuşmada Simonyan, Azerbaycan ile gerçek bir uzlaşmanın sağlanabilmesi için tutuklu bulunan Ermenilerin serbest bırakılması ve kayıp kişilerin akıbetinin açıklığa kavuşturulması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁵³ Simonyan İstanbul Ermeni Patrikhanesini de ziyaret etmiş, Patrik Sahak II Maşalyan ile görüşmüştür.¹⁵⁴ Keza Patrikhane salonunda Türk-Ermeni basın mensupları ile de bir araya gelmiştir.

Simonyan basın ile temasında, Türkiye'nin varılan mutabakatların uygulanmasında ayak dirediğini, Ermenistan'ın sınırı açmaya hazır olduğunu fakat Türkiye'nin hiçbir yeni adım atmadığını iddia ile şikâyet etmiştir.¹⁵⁵

24 Nisan anma törenleri de bu yıl seçimlerin gölgesinde geçmiş, Paşinyan karşıtı güçler soykırım iddialarını ve Türk düşmanlığını Paşinyan'ın bilinen görüşlerine karşı bir koz olarak ortaya koyma çabası içine girmiştir. Esas itibarıyla diasporanın radikal kesimlerinin öncülüğünde düzenlenen törenler geçmiş yıllara kıyasla sönük ancak daha saldırgan geçmiştir. Erivan'da Ermeni Devrimci Federasyonu-Taşnak Partisi tarafından düzenlenen meşale yürüyüşünde, karanlık geçmişleri tescilli bir grup provokasyonu had safhaya

152 "Armenia Ready to Open Border with Turkey, Process Depends on Ankara – Deputy FM," *ArmenPress*, 17 Nisan 2026, <https://armenpress.am/en/article/1247721>.

153 Arshaluys Barseghyan, "Yerevan Says Release of Armenian Prisoners Key to 'Genuine Reconciliation' with Baku," *OC Media*, 17 Nisan 2026, <https://oc-media.org/yerevan-says-release-of-armenian-prisoners-key-to-genuine-reconciliation-with-baku/>.

154 "Alen Simonyan, İstanbul'da Türkiye Ermenileri Patriği ile Görüştü," *ArmenPress*, 18 Nisan 2026, <https://armenpress.am/tr/article/1247783>.

155 Arshaluys Barseghyan, "Yerevan Says Azerbaijan Hinder Normalisation with Turkey," *OC Media*, 21 Nisan 2026, <https://oc-media.org/yerevan-says-azerbaijan-hindering-normalisation-with-turkey/>.

taşıyarak Türk bayrağını yakmış, Paşinyan derhal bir açıklama yaparak olayı kınamış, eylemin sorumsuz ve kabul edilemez olduğunu, uluslararası tanınan bir devletin, hele komşu bir ülkenin bayrağının yakılmasının başka türlü tanımlanamayacağını ifade etmiştir.¹⁵⁶

Dünya Kiliseler Birliğinin, diasporanın bilinen radikal kuruluşlarının, Kilisenin ve diasporanın radikal unsurlarının etkili olduğu ülkelerin yayınladıkları bildirimler şaşırtıcı olmamıştır. Diğer taraftan bütün gözlerin çevrildiği ABD Başkanının geleneksel açıklamasının bir önceki ile aynı çizgide olması ve ‘soykırım’ sözcüğünün kullanılmaması ABD’nin etkili diaspora kuruluşlarını ziyadesiyle rahatsız etmiş, Başkan Trump’ı eleştirilerini şahsen hedef tahtasına oturtma pervasızlığına kadar götürebilmişlerdir. Bu yıl dikkat çeken ağır bir açıklama Rusya Devlet Başkanı Putin’den gelmiş, bu da esas itibarıyla Paşinyan’ı itibarsızlaştırmayı hedef almış ve soykırım kozunun hala nasıl siyasi bir araç olarak kullanılabilirdiğinin göstergesi olmuştur.

Türkiye Dışişleri Bakanlığınca, “Bazı Ülkelerin Yetkililerince 1915 Olaylarına İlişkin Yapılan Beyanlar Hakkında” aşağıdaki açıklama yayınlanmıştır:

“Güney Kafkasya’da ortaya çıkan barış ve uzlaşma iklimi, bölgenin bir iş birliği ve istikrar havzası haline gelmesini isteyenlerin, tarihten husumet üretmeye çalışan kesimlere verdiği güçlü bir cevaptır.

1915 olaylarına ilişkin tartışmada, tarafların, meselenin siyasi istismar konusu haline getirilmemesi gerektiği yönündeki tavrı nettir.

Buna karşılık, bazı üçüncü ülke siyasetçilerinin, meseleyi dar siyasi hesapları için kullanmaya çalıştıkları veya kendi sorumluluklarının üstünü örtmeye çabaladıkları da görülmektedir.

Yüzyıllar boyunca birlikte yaşama kültürünün en güçlü örneklerini barındıran ülkemiz, 1915 olaylarının hakkaniyetli ve bilimsel bir zeminde incelenmesi amacıyla arşivlerini açmış ve bir Ortak Tarih Komisyonu kurulmasını önermiştir. Bu önerimiz geçerliliğini korumaktadır.

156 “Armenian PM Condemns Burning of Turkish Flag at Torchlight Procession in Yerevan,” *ArmenPress*, 23 Nisan 2026, <https://armenpress.am/en/article/1248347>.

Niyeti yapıcı olan üçüncü tarafları, ortak ve adil bir hafızaya ulaşmaya yönelik çabaları ve son dönemde gelişen yapıcı diyalog ortamını desteklemeye davet ediyoruz.”¹⁵⁷

Paşinyan’ın açıklaması da merakla izlenmiştir. Paşinyan iki kez soykırım sözcüğünü kullansa da ağırlığı beş kez kullandığı büyük felaket (Meds Yeghern) tanımına vermiş, asıl suçlunun Osmanlı tebası Ermenileri Birinci Dünya Savaşı’nda uluslararası entrikalarına alet eden üçüncü taraflar olduğunu ifade etmiştir. Paşinyan’ın konuşmasının ağırlığı bilinen gerçek Ermenistan düşüncesi çerçevesinde olmuştur.¹⁵⁸

İstanbul Ermeni Patrikhanesi Patriği Sahak II Maşalyan’ın yayınladığı mesaj aşağıdadır.

“Sevgili imanlı halkımız,

Bugün yine 24 Nisan. Tarihimizin en acılı sayfalarından birinin önünde bizleri saygıyla eğilmeye davet eden bir gündür. Bugün, bir asır önce yaşanan ve ulusal ve ruhani hayatımızda derin izler bırakan trajediyi hatırlatmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında halkımızın yaşadığı kayıpları, tehciri, sürgünü ve nesilden nesle aktarılan tarifsiz acıyı anyıyoruz. Ancak bu anma yalnızca geçmişin karanlık sayfalarında kalmak için değildir; aynı zamanda yaşadıklarımızı anlamlandırarak geleceğe yönelmemiz için bir çağrıdır.

Yüzyıllar boyunca farklı halkların birlikte yaşadığı bu topraklarda barış içinde bir arada yaşama geleneği büyük yara almıştır. Ancak aynı coğrafya bize şu gerçeği de hatırlatır: halklar ebedî düşmanlığa değil, birlikte yaşamaya, diyaloga ve karşılıklı anlayışa çağrılmıştır.

Bu toprakların altında yalnızca bizim acılarımız değil, başkalarının da hala kanayan yaraları yatmaktadır. Sadece kendi hikâyemizi anlatmakla çözüm bulamayız. Başkalarını da dinlemeli, onların acılarını anlamalı ve ortak bir gelecek için ortak paydalar aramalıyız.

157 “No: 75, 24 Nisan 2026, Bazı Ülkelerin Yetkililerince 1915 Olaylarına İlişkin Yapılan Beyanlar Hk.,” *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, 24 Nisan 2026, https://www.mfa.gov.tr/no_-75_-bazi-ulkelerin-yetkililerince-1915-olaylarina-iliskin-yapilan-beyanlar-hk.tr.mfa.

158 “Prime Minister Pashinyan’s Statement on Armenian Genocide Remembrance Day,” *ArmenPress*, 24 Nisan 2026, <https://armenpress.am/en/video/1248352>.

Bu anlayışla, Türk ve Ermeni halkları arasında barış, uzlaşma ve dostluğun tesis edilmesi yönündeki çağrımızı yineliyoruz. Geçmişin trajedisi kalıcı bir duvar değil, geleceği daha adil ve barışçıl kurmak için ibretlik derslerle örülmüş bir köprü olmalıdır.

Ne inkâr ne de saplantılı düşmanlık yaraları iyileştirir. Aynı şekilde siyasi araçsallaştırmalar da halkların yakınlaşmasına hizmet etmez. Gerçek ilerleme; samimiyet, karşılıklı saygı ve insani değerler üzerine kurulu diyalogdan doğar.

Bu nedenle tüm tarafları dostluk köprüleri kurmaya, kültürel ve ekonomik iş birliklerini geliştirmeye ve tarihin korku ve nefretle değil, hakikat ve adalet arayışıyla konuşulabileceği bir ortam oluşturmaya davet ediyoruz.

Geçmişte ve günümüzde karşılıklı hassasiyet ve yakınlaşmaya yönelik atılan tüm adımları takdirle karşılıyoruz. Bu çerçevede, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın her yıl 24 Nisan vesilesiyle yayımladığı ve Patrikliğimize de hitap eden taziye mesajlarını da anmak isteriz. Bu mesajlarda dile getirilen saygı ve duyarlılık, halklar arasında karşılıklı anlayışın gelişmesine katkı sağlayabilecek önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir.

Bu mesajları insanî vicdanın bir ifadesi ve güvenin yeniden inşasına katkı sunabilecek anlamlı jestler olarak görmekteyiz. En ağır tarihî yükler karşısında dahi saygı ve iletişim yolunun seçilebileceğini bizlere hatırlatmaktadır.

Bugün, aziz ilan edilmiş şehitlerimizin anma günü olarak onların şefaatine yöneliyoruz. Onlar, sadece hatıramızın değil, imanımızın da canlı tanıklarındır. Bizi geçmişin karanlığında kalmaya değil, umutla geleceği inşa etmeye davet ederler.

Yüce Tanrı'nın Peygamber vasıtasıyla dediği gibi: "İşte yeni bir şey yapıyorum" (Yeşaya 43:19). Bu yeniliği kendi yüreklerimizde aramalıyız.

Sevgili kardeşler,

Bugünün anması yalnızca yas değil, yenilenme fırsatı olsun. Tanrı merhametiyle bizlerin ve komşularımızın yüreklerine dokunsun; geçmişin gölgelerini aşarak adalet, barış ve kardeşlik temelli bir gelecek kurabilelim.

Yüce Tanrı, Kutsal Bakire Meryem ve tüm aziz şehitlerimizin şefaatiyle Türk ve Ermeni halklarını kutsasın, onları uzlaşma ve barış içinde birlikte yaşama yoluna yöneltsin, dünyadan savaşları ve nefreti uzaklaştırsın. Tanrı'nın sevgisi, merhameti ve lütfü şimdi ve daima tüm insanlığın üzerine olsun. Âmin.”¹⁵⁹

Mesaj diyalog, uzlaşma, barış içinde bir arada yaşama çağrısı ile gayet olumlu bir yaklaşım göstermektedir. Mesaj yüz yıl önce yaşanan bir trajediye atıfta bulunmakla tarafsız bir ifade kullanmaktadır. Diğer taraftan “ne inkâr ne düşmanlık yaraları iyileştirebilir” ifadesindeki neyin inkârı sorusunun yanıtı önemlidir. Zira Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tam metni aşağıda verilen Türkiye Ermenileri Patriği ve Ermeni toplumuna hitaben yayınladığı taziye mesajı inkâr konusuna da açık bir yanıt teşkil etmektedir.

“Türkiye Ermenileri Patriği Sayın Sahak Maşalyan,

Ermeni Toplumunun Kıymetli Mensupları,

Değerli Vatandaşlarım,

Sizleri en kalbi duygularıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Birinci Dünya Savaşı'nın zorlu şartlarında hayatlarını kaybeden Osmanlı Ermenilerini bu yıl da saygıyla anıyor, torunlarına bir kez daha taziyelerimi iletiyorum.

Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecinde işgal, çatışma, isyan, çete hareketleri, tedhiş eylemleri ve salgın hastalık gibi sair nedenlerle hayatlarını kaybedenler, Balkanlar, Kafkaslar ve Arap yarımadasındaki topraklarından sürülenler, Anadolu'nun dört bir köşesinde evlerine ateş düşen tüm Osmanlı halkları derin acılar çekmiştir.

159 “Patrik Maşalyan'dan Ermeni Soykırımı Mesajı,” *ArmenPress*, 24 Nisan 2026, <https://armenpress.am/tr/article/1248373>.

Osmanlı İmparatorluğu idaresi altında beşerî hayatın her alanında var olmuş ve değerli katkılarda bulunmuş Osmanlı vatandaşı Ermeniler arasında da ne yazık ki büyük acılar yaşanmış olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'ni bu acıları unutmadan ama bunlarla baş etmesini bilerek kurmayı başardık.

Huzur, barış ve kardeşlik temelinde daha güzel günlere ulaşmak için, etnik ve dini kimliğine bakmaksızın tüm vatandaşlarımızla, dostlarımızla birlikte çalışıyor, mücadele ediyoruz.

Gelecek nesillere kötü hatıraları değil, doğruları vicdan diliyle buluşturduğumuz bir geleceği miras bırakmanın gayreti içindeyiz.

Tarihten husumet çıkarmak isteyenlere karşı en güzel cevabı, ideolojik kalıplara hapsolmaksızın barış, empati ve diyalog dilini üstün tutan, çatışmayı değil, uzlaşmayı temel alan bir yaklaşımla veriyoruz.

86 milyon olarak, istikbalimizi ve torunlarımıza bırakacağımız mirasımızı birlikte inşa edeceğiz.

Bu düşüncelerle, Ermeni toplumunun geçmişte yaşadığı acıları paylaştığımı tekrarlıyor, hayatlarını kaybeden tüm Osmanlı vatandaşlarını bir kez daha saygıyla yâd ediyorum.”¹⁶⁰

160 “Erdoğan’dan 24 Nisan Mesajı: ‘Ermeni Toplumunun Geçmişte Yaşadığı Acıları Paylaşıyorum’,” *Euronews*, 24 Nisan 2026, <https://tr.euronews.com/2026/04/24/erdogandan-24-nisan-mesaji-ermeni-toplumunun-gecmiste-yasadigi-acilari-paylasiyorum>.

Kaynakça

- “‘The Path of Peace is the Path God Leads Us Through.’ PM Pashinyan Participates in the First Prayer Breakfast of the Republic of Armenia.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. 15 Kasım 2025. <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/11/15/Nikol-Pashinyan-Prayer-Breakfast/>.
- “10 Ruhani Katolikos Karşıtı Mektubu Vermek İçin Eçmiadzin’e Geldi, Hareketli Saatler Yaşandı.” *Agos*. 19 Aralık 2025. <https://www.agos.com.tr/tr/haber/10-ruhani-katolikos-karsiti-mektubu-vermek-icin-ecmiadzin-e-geldi-hareketli-saatler-yasandi-38904>.
- “11–12 Nisan Paris Diaspora Seferberlik Konferansı.” *Armenian Revolutionary Federation*. 13 Nisan 2026. <https://www.arfd.am/eng/news/8453/>.
- Aghazada, Jeyhun. “EU Deploys Rapid Response Team to Armenia Ahead of Parliamentary Elections.” *Caliber*. 25 Mart 2026. <https://caliber.az/en/post/eu-deploys-rapid-response-team-to-armenia-ahead-of-parliamentary-elections>.
- Aktaş, Alperen. “Pakistan. Azerbaijan Vow to Boost Cooperation in Trade. Energy. Defense.” *Anadolu Agency*. 7 Kasım 2026. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/pakistan-azerbaijan-vow-to-boost-cooperation-in-trade-energy-defense/3738013>.
- “Alen Simonyan, İstanbul’da Türkiye Ermenileri Patriği ile Görüştü.” *ArmenPress*. 18 Nisan 2026. <https://armenpress.am/tr/article/1247783>.
- “Alimova, Svetlana. “Armenia’s Pashinyan: Georgia is Vital Partner in Armenia-EU Relations, and Future Cooperation Holds Great Promise.” *Georgian Public Broadcaster*. 4 Mart 2026. <https://1tv.ge/lang/en/news/armenias-pashinyan-georgia-is-vital-partner-in-armenia-eu-relations-and-future-cooperation-holds-great-promise/>.
- “Crossroads of Peace: Advancing Regional Connectivity and Cooperation.” *Kas.de*. 14 Kasım 2025. <https://www.kas.de/de/web/suedkaukasus/veranstaltungen/detail/-/content/crossroads-of-peace-advancing-regional-connectivity-and-cooperation-1>.
- “Ararat Mirzoyan’s Participation in the Meeting in the Format of the EU Foreign Affairs Council.” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*. 15 Aralık 2025. https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/12/15/Mirzoyan_Brussels/13691.
- “ARF Western U.S. Diaspora Conference Concludes: A Beginning, not an End.” *Asbarez*. 17 Mart 2026. <https://asbarez.com/the-arf-wr-diaspora-conference-concludes-a-beginning-not-an-end/>.
- “Armenia Aims to Elevate Relations with Greece to Strategic Partnership, Says President.” *ArmenPress*. 20 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242669>.
- “Armenia and Greece Sign Defense Cooperation Program for 2026.” *The Caspian Post*. 19 Aralık 2025. <https://caspianpost.com/armenia/armenia-and-greece-sign-defense-cooperation-program-for-2026>.
- “Armenia and Türkiye Continue Talks on Implementing Agreements, Says Official.” *ArmenPress*. 13 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242116>.
- “‘Armenia as a Bridge to Europe’ — Deputy Foreign Minister Speaks at Forum in Turkey.” *Jam News*. 20 Nisan 2026. <https://jam-news.net/armenia-as-a-bridge-to-europe-deputy-foreign-minister-speaks-at-forum-in-turkey/>.
- “Armenia Designates January 27 as Memorial Day.” *ArmenPress*. 20 Ocak 2026. <https://armenpress.am/en/article/1240031>.

- “Armenia Explains Why It Consulted Turkey on Arax River Barrier Project.” *Panorama*. 15 Kasım 2025. <https://www.panorama.am/en/news/2025/11/15/Arax-River-barrier-project/3145360>.
- “Armenia Eyes Closer Ties with ‘Reliable Partner’ China and SCO, Says Prime Minister Pashinyan.” *ArmenPress*. 4 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1236813>.
- “Armenia Looking for Additional Partners for TRIPP Implementation.” *Eurasianet*. 13 Nisan 2026. <https://eurasianet.org/armenia-looking-for-additional-partners-for-tripp-implementation>.
- “Armenia Organizes Media Tour for Turkish Reporters.” *ArmenPress*. 12 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1214201>.
- “Armenia Ready to Open Border with Turkey, Process Depends on Ankara – Deputy FM.” *ArmenPress*. 17 Nisan 2026. <https://armenpress.am/en/article/1247721>.
- “Armenia, Cyprus, and Greece Strengthen Defense Cooperation with New Annual Bilateral and Trilateral Plans.” *ArmenPress*. 23 Nisan 2026. <https://armenpress.am/en/article/1248306>.
- “Armenia, Georgia Discuss Expansion of Regional Connectivity.” *ArmenPress*. 14 Kasım 2026. <https://armenpress.am/en/article/1235051>.
- “Armenia, Türkiye Discuss More Confidence-Building Measures After Deal to Increase Flights, Says FM.” *ArmenPress*. 5 Kasım 2025. <https://armenpress.am/en/article/1234111>.
- “Armenia, UK Discuss Expansion of Security and Defense Cooperation.” *ArmenPress*. 18 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1237862>.
- “Armenia, India Boost Cooperation.” *ArmenPress*. 7 Kasım 2026. <https://armenpress.am/en/article/1234451>.
- “Armenia: Dialogue with Türkiye has Matured for Diplomatic Ties and Full Border Opening.” *ArmenPress*. 23 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1245370>.
- “Armenia’s Border Crossing Checkpoint with Türkiye Ready for Opening.” *ArmenPress*. 26 Ocak 2026. <https://armenpress.am/en/article/1240558>.
- “Armenia’s GDP Grows 7.2% in 2025 to \$29.2 Billion.” 20 Şubat 2026. *ArmenPress*. <https://armenpress.am/en/article/1242737>.
- “Armenia’s Prime Minister Nikol Pashinyan Addresses MEPs on Peace Efforts with Azerbaijan.” *European Parliament News*. 11 Mart 2026. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260306IPR37529/prime-minister-nikol-pashinyan-addresses-meps-on-peace-efforts-with-azerbaijan>.
- “Armenian Ambassador Briefs Iranian Supreme Leader’s Advisor on Armenia-Azerbaijan Peace Process.” *ArmenPress*. 15 Aralık 2026. <https://armenpress.am/en/article/1237628>.
- “Armenian Apostolic Church Bishops’ Synod to be Held in Austria on February 16-19.” *News.am*. 19 Ocak 2026. <https://news.am/en/news/926022>.
- “Armenian Economy Minister Participates in Zero Waste Forum in Istanbul.” *ArmenPress*. 28 Kasım 2025. <https://armenpress.am/en/article/1236318>.
- “Armenian FM, U.S. Under Secretary of State Note Progress in Implementing Washington Accords.” *ArmenPress*. 17 Kasım 2025. <https://armenpress.am/en/article/1235217>.
- “Armenian PM Condemns Burning of Turkish Flag at Torchlight Procession in Yerevan.” *ArmenPress*. 23 Nisan 2026. <https://armenpress.am/en/article/1248347>.

- “Armenian PM Participates in Eurasian Economic Union Meeting in Moscow.” *ArmenPress*. 11 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1237371>.
- “Armenian PM Pashinyan Meets French President Macron in Paris.” *ArmenPress*. 10 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1244306>.
- “Armenian PM Reassures Iran After Criticism.” *Azatoryun Radiokayan*. 15 Ocak 2026. <https://www.azatoryun.am/a/33648959.html>.
- “Armenian President Visits Chile for Inauguration of José Antonio Kast.” *ArmenPress*. 11 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1244332>.
- “Armenia’s Permanent Population Increases by 14.300 in 2025.” *ArmenPress*. 11 Kasım 2025. <https://armenpress.am/en/article/1234715>.
- “Armenia–Türkiye Link, TRIPP Project Could Redefine Middle Corridor: PM Pashinian.” *Türkiye Today*. 10 Aralık 2025. <https://www.turkiyetoday.com/region/armeniaturkiye-link-tripp-project-could-define-middle-corridor-pm-pashinian-321117>.
- Avcioglu, Mucahithan. “Memorandum Reached on Zangezur Corridor, Aiming to be Completed in 4-5 Years: Turkish Transport Minister.” *Anadolu Agency*. 26 Mart 2026. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/memorandum-reached-on-zangezur-corridor-aiming-to-be-completed-in-4-5-years-turkish-transport-minister/3880005>.
- “Azerbaijan Begins Fuel Exports to Armenia by Rail for First Time in Decades.” *EuroNews*. 18 Aralık 2026. <https://www.euronews.com/2025/12/18/azerbaijan-begins-fuel-exports-to-armenia-by-rail-for-first-time-in-decades>.
- “Azerbaijan, Armenia Discuss Peace Roadmap. Regional Links at Doha Forum.” *Anadolu Agency*. 6 Aralık 2026. <https://www.aa.com.tr/en/world/azerbaijan-armenia-discuss-peace-roadmap-regional-links-at-doha-forum/3764113>.
- “Azerbaijan, Armenia Made Joint Decision to ‘Close Chapter’ on War: Aliyev.” *Türkiye Today*. 21 Ocak 2026. <https://www.turkiyetoday.com/region/azerbaijan-armenia-made-joint-decision-to-close-chapter-on-war-aliyev-3213293>.
- “Azerbaijani and Armenian Parliament Speakers Meet in Istanbul.” *AzerTac*. 17 Nisan 2026. https://azertag.az/en/xeber/azerbaijani_and_armenian_parliament_speakers_meet_in_istanbul-4132343.
- Babayeva, Nazrin. “Khudatyan: Yerevan, Ankara to Evaluate Investments in Energy Grid Unification.” *Report*. 19 Mart 2026. <https://report.az/en/energy/khudatyan-yerevan-ankara-to-evaluate-investments-in-energy-grid-unification>.
- Barseghyan, Arshaluys. “Armenia Asks Russia to Urgently Restore Railway Near Nakhchivan and Turkey.” *OC Media*. 19 Aralık 2025. <https://oc-media.org/armenia-asks-russia-to-urgently-restore-railway-near-nakhchivan-and-turkey/>.
- Barseghyan, Arshaluys. “Pashinyan Launches ‘Reform’ of Armenian Church. Renews Call For Karekin II’s Resignation.” *OC Media*. 5 Ocak 2026. <https://oc-media.org/pashinyan-launches-reform-of-armenian-church-renews-call-for-karekin-iis-resignation/>.
- Barseghyan, Arshaluys. “Yerevan Says Azerbaijan Hindering Normalisation with Turkey.” *OC Media*. 21 Nisan 2026. <https://oc-media.org/yerevan-says-azerbaijan-hindering-normalisation-with-turkey/>.
- Barseghyan, Arshaluys. “Yerevan Says Release of Armenian Prisoners Key to ‘Genuine Reconciliation’ with Baku.” *OC Media*. 17 Nisan 2026. <https://oc-media.org/yerevan-says-release-of-armenian-prisoners-key-to-genuine-reconciliation-with-baku/>.

- “Brigadier General Chris McKinney leads U.S. European Command Delegation to Armenia.” *ArmenPress*. 10 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1237241>.
- Butun, Kanyshai. “Armenian Foreign Minister Meets EU Foreign Policy Chief, Discusses Strategic Partnership.” *Anadolu Agency*. 14 Nisan 2026. <https://www.aa.com.tr/en/eurasia/armenian-foreign-minister-meets-eu-foreign-policy-chief-discusses-strategic-partnership/3905560>.
- “Catholicos Aram I Says, ‘Stay Away from Nation-Destroying Attempts to Divide the Church,’” *Armenian Weekly*. 8 Aralık 2025. <https://armenianweekly.com/2025/12/08/catholicos-aram-i-says-stay-away-from-nation-destroying-attempts-to-divide-the-church/>.
- “Church’s Involvement in Politics Distances it From its Unifying Mission – François Devedjian.” *ArmenPress*. 14 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242219>.
- “Defense Minister Papikyan Meets French President’s Military Advisor.” *ArmenPress*. 26 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1245714>.
- Delialioğlu, Damla. “Ermenistan Başbakanı Paşinyan: Karabağ Halkımıza da Geri Dönüşlerinin Gerçekçi Olmadığını Söyledim.” 11 Aralık 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-basbakani-pasinyan-karabag-halkimiza-da-geri-donuslerinin-gercekci-olmadigini-soyledim/3768270>.
- “Diaspora And Artsakh Representatives Excluded from Armenia’s New Embassy Opening in Paris. CCAF Voices Strong Disapproval.” *Orer*. 29 Nisan 2026. <https://orer.eu/2026/04/29/diaspora-and-artsakh-representatives-excluded-from-armenias-new-embassy-opening-in-paris-ccaf-voices-a-stromg-disapproval/>.
- “Did Ankara Just Endorse Pashinyan for the June Elections?.” *Asbarez*. 15 Ocak 2026. <https://asbarez.com/did-ankara-just-endorse-pashinyan-for-the-june-elections/>.
- Dincel, Serdar. “Türkiye, Armenia Agree to Ease Visas for Diplomatic, Special Passport Holders.” *Anadolu Agency*. 29 Aralık 2025. <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkiye-armeni-a-agree-to-ease-visas-for-diplomatic-special-passport-holders/3784043>.
- “Erdogan Praises Pashinyan’s ‘Courageous Steps’ Toward Armenia–Azerbaijan Reconciliation.” *Türkiye Today*. 8 Kasım 2025. <https://www.turkiyetoday.com/region/erdogan-praises-pashinyans-courageous-steps-toward-armeniaazerbaijan-reconciliation-3209627?s=3>.
- “Erdogan: Türkiye Advances Armenia Normalization Through Azerbaijan Dialogue.” *The Caspian Post*. 16 Aralık 2025. <https://caspianpost.com/politics/erdogan-turkiye-advances-armenia-normalization-through-azerbaijan-dialogue>.
- “Erdoğan’dan 24 Nisan Mesajı: ‘Ermeni Toplumunun Geçmişte Yaşadığı Acıları Paylaşıyorum’.” *Euronews*. 24 Nisan 2026. <https://tr.euronews.com/2026/04/24/erdogandan-24-nisan-mesaji-ermeni-toplumunun-gecmiste-yasadigi-acilari-paylasiyorum>.
- “Ermenistan Dış İstihbarat Servisi: Ermenistan ile Azerbaycan Arasında Askeri Tırmanışı Neredeyse İmkânsız.” *ArmenPress*. 20 Ocak 2026. <https://armenpress.am/tr/article/1240039>.
- Eryugur, Burç. “Armenia Says it Received Invitation by Trump to Join Gaza Board of Peace.” *Anadolu Agency*. 20 Ocak 2026. <https://www.aa.com.tr/en/americas/armenia-says-it-received-invitation-by-trump-to-join-gaza-board-of-peace/3804913>.
- Eryugur, Burç. “Armenia Welcomes Turkish President’s Remarks on Advancing Normalization.” *Anadolu Agency*. 25 Aralık 2025. <https://aa.com.tr/en/asia-pacific/armenia-welcomes-turkish-president-s-remarks-on-advancing-normalization/3780963>.

- “EU Accuses Russia of Pre-Election ‘Disinformation’ in Armenia.” *Azatutyun Radiokayan*. 2 Aralık 2026. https://www.azatutyun.am/a/33611034.html?fbclid=IwY2xjawOcpxleHRuA2FlbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZB4yMjlwMzkkNzg4MjAwODkyAAEeHVW011mUe-cj0ZFafZfJzhgXB4faZ3UoVYY7-gbKJK9226QvpTwfQBW9yL7g_aem_fvKEkUSealkzICr-YV3N7Bg.
- “European Peace Facility: Council Adopts the Second Bilateral Assistance Measure in Support of Armenia.” *European Council*. 29 Ocak 2026. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/01/29/european-peace-facility-council-adopts-the-second-bilateral-assistance-measure-in-support-of-armenia/>.
- “FM: Proposal Made to Hold 3+3 Format First in Azerbaijan. Then in Armenia.” *Report*. 8 Aralık 2025. <https://report.az/en/foreign-politics/fm-proposal-made-to-hold-3-3-format-first-in-azerbaijan-then-in-armenia>.
- Galstian, Shoghik, Stepanian, Ruzanna. “Pashinian Insists On Repairs Of Armenia’s Rail Links With Azerbaijan, Turkey.” *Azatutyun Radiokayan*. 25 Aralık 2025. <https://www.azatutyun.am/a/33632866.html>.
- Ghazanchyan, Siranush. “Russia Says Armenia’s EU Aspirations Could Harm Ties and Post-Soviet Integration.” *Ermenistan Kamu Radyosu*. 30 Ocak 2026. <https://en.armradio.am/2026/01/30/russia-says-armenias-eu-aspirations-could-harm-ties-and-post-soviet-integration/>.
- Ghazanchyan, Siranush. “Turkish National Security Council Discusses Armenia-Azerbaijan Peace Process.” *Ermenistan Kamu Radyosu*. 27 Kasım 2025. <https://en.armradio.am/2025/11/27/turkish-national-security-council-discusses-armenia-azerbaijan-peace-process/>.
- “Görevden Alınan Episkopos Saroyan Geri Dönüyor.” *Agos*. 20 Ocak 2026. <https://www.agos.com.tr/tr/haber/gorevden-alinan-episkopos-saroyan-geri-donuyor-39222>.
- “Gradual ‘Tangible Results’ Expected in Armenia-Türkiye Normalization. Says FM.” *ArmenPress*. 5 Kasım 2026. <https://armenpress.am/en/article/1234098>.
- Gziryanyan, Anna. “Most Repatriates to Armenia in 2025 Came from Russia. says Diaspora Commissioner.” *ArmenPress*. 12 Ocak 2026. <https://armenpress.am/en/article/1239324>.
- “‘Hint of Discontent’: Armenia’s Foreign Minister Skips Antalya Diplomatic Forum.” *JAM News*. 17 Nisan 2026. <https://jam-news.net/why-armenias-fm-skips-antalya-forum/>.
- “Iran Accuses Armenia Of Aiding Its Enemies.” *Azatutyun Radiokayan*. 14 Ocak 2026. <https://www.azatutyun.am/a/33647962.html>.
- “Iran, Armenia to Finalize Strategic Partnership.” *WANA News*. 25 Şubat 2026. <https://wanaen.com/iran-armenia-to-finalize-strategic-partnership/>.
- “Joint Press Statement Following the 6th Meeting of the EU-Armenia Partnership Council.” *European Council*. 3 Aralık 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/12/03/joint-press-statement-following-the-6th-meeting-of-the-eu-armenia-partnership-council/>.
- “Joint Statement on the Publication of the U.S.-Armenia Implementation Framework for the Trump Route for International Peace and Prosperity (TRIPP).” *U.S. Embassy in Armenia*. 13 Ocak 2026. <https://am.usembassy.gov/joint-statement-on-the-publication-of-the-u-s-armenia-implementation-framework-for-the-trump-route-for-international-peace-and-prosperity-tripp/>.

- “Justice Minister: Drafting of Armenia’s Proposed New Constitution Completed.” *ArmenPress*. 16 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1244779>.
- Kassam, Ashifa. “White House Deletes JD Vance’s Social Media Post Referring to Armenian Genocide.” *The Guardian*. 11 Şubat 2026. <https://www.theguardian.com/us-news/2026/feb/11/jd-vance-armenian-genocide>.
- “Katolikos Hakkında Kamu Davası Açıldı.” *Agos*. 16 Şubat 2026. <https://www.agos.com.tr/tr/haber/katolikos-hakkinda-kamu-davasi-acildi-39488>.
- Khlghatyan, Shant. “EU Supports Energy Diversification, Work on Armenia-Türkiye Power Grid Underway, Says Commissioner.” *ArmenPress*. 2 Aralık 2025, <https://armenpress.am/en/article/1236532>.
- Khlghatyan, Shant. “EU Views TRIPP Connectivity Project in Armenia in Broader Central Asia-Europe Context.” *ArmenPress*. 2 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1236536>.
- Khulian, Artak. “Yerevan Protests Against Russian TV Host’s ‘Hostile’ Statement.” *Azattyun Radiokayan*. 12 Ocak 2026. <https://www.azattyun.am/a/33646212.html>.
- Maher, Kit. “Vance’s X Account Deletes Post Recognizing Armenian Genocide.” *CNN*. 10 Şubat 2026. <https://edition.cnn.com/2026/02/10/politics/jd-vance-x-post-armenian-genocide>.
- Mammadli, Sabina. “Armenian PM calls Moscow Visit ‘Very Successful’.” *Caliber*. 2 Nisan 2026. <https://caliber.az/en/post/armenian-pm-calls-moscow-visit-very-successful-n>.
- “Meeting of the Deputy Foreign Minister of Armenia with the Negotiator of the Greek Cypriot Side for the Cyprus Problem.” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*. 25 Kasım 2025. https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/11/25/Kostanyan_Menelaou/13634.
- “Meeting of the Deputy Minister of Foreign Affairs of the Republic of Armenia with the Director General of the Ministry of Foreign Affairs of Israel.” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*. 27 Kasım 2025. https://www.mfa.am/en/press-releases/2025/11/27/Kostanyan_Tal/13636.
- “Migration Trends Reverse: More Armenians Returning than Leaving in 2025.” *ArmenPress*. 13 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242080>.
- Minoyan, Hoory. “Peace on Baku’s Terms: Aliyev Says Treaty Possible ‘Next Day’ if Armenia Amends Constitution.” *Armenian Weekly*. 19 Şubat 2026. <https://armenianweekly.com/2026/02/19/peace-on-bakus-terms-aliyev-says-treaty-possible-next-day-if-armenia-amends-constitution/>.
- “Mirzoyan Dismisses Opposition Criticism of EU, Turkish Statements as “a Matter of Taste”.” *ArmenPress*. 21 Ocak 2026. <https://armenpress.am/en/article/1240203>.
- “Mirzoyan: Armenia Highly Values Saudi Arabia’s Position in Support of Established Peace between Armenia, Azerbaijan.” *News.am*. 7 Kasım 2025. <https://news.am/en/news/914084>.
- “Moscow is Ready to Discuss All of Armenia’s Concerns Regarding Bilateral Relations: Zakharova.” *Ilurer*. 11 Kasım 2026. <https://www.ilurer.am/en/2025/11/11/Moscow-is-ready-to-discuss-all-of-Armenia%E2%80%99s-concerns-regarding-bilateral-relations-Zakharova/1413602>.
- “NATO Deputy Secretary General Hails Growing Partnership with Armenia.” *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*. 19 Aralık 2025. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2025/12/19/nato-deputy-secretary-general-hails-growing-partnership-with-armenia>.

- “NATO’s Special Representative for the Caucasus and Central Asia Pays First Visit to Armenia.” *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*. 22 Nisan 2026. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/04/22/natos-special-representative-for-the-caucasus-and-central-asia-pays-first-visit-to-armenia>.
- “Nikol Pashinyan and Friedrich Merz Sign Joint Declaration on the Strategic Agenda Between the Armenia and Germany.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. 9 Aralık 2025. <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/12/09/Nikol-Pashinyan-Signing-of-the-Declaration/>.
- “Nikol Pashinyan and Vladimir Putin Meet.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. 1 Nisan 2026. <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2026/04/01/Nikol-Pashinyan-Vladimir-Putin/>.
- “No Russian or Turkish Participation Discussed for TRIPP Project, Says Vice Speaker.” *ArmenPress*. 19 Ocak 2026. <https://armenpress.am/en/article/1239962>.
- “No: 75, 24 Nisan 2026, Bazı Ülkelerin Yetkililerince 1915 Olaylarına İlişkin Yapılan Beyanlar Hk..” *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*. 24 Nisan 2026. https://www.mfa.gov.tr/no_-75_-bazi-ulkelerin-yetkililerince-1915-olaylarina-iliskin-yapilan-beyanlar-hk.tr.mfa.
- “No: 78, 28 Nisan 2026, Kars-Gümürü Demiryolunun Rehabilitasyonu ve Faaliyete Geçirilmesi Amacıyla Oluşturulan Türkiye ile Ermenistan Arasındaki Ortak Çalışma Grubu’nun Toplantısı Hk..” *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*. 28 Nisan 2026. https://www.mfa.gov.tr/no_-78_-kars-gumru-demiryolunun-rehabilitasyonu-ve-faaliyete-gecirilmesi-amaciyla-olusturulan-turkiye-ile-ermenistan-arasindaki-ortak-calisma-grubu-nun-toplantisi-hk.tr.mfa.
- “Normalization with Türkiye Could Positively Impact Normalization with Azerbaijan: Armenian FM Responds to Fidan.” *ArmenPress*. 20 Kasım 2025, <https://armenpress.am/en/article/1235489>.
- “Opening of the Gyumri–Kars Railway Could Become Important Part of the Europe–Central Asia Transport Chain - FM Mirzoyan.” *ArmenPress*. 14 Kasım 2025. <https://armenpress.am/en/article/1235068>.
- Pala, Melike. “EU Welcomes Armenia–Türkiye Talks on Restoring Rail Connectivity.” *Anadolu Agency*. 29 Nisan 2026. <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/eu-welcomes-armenia-turkiye-talks-on-restoring-rail-connectivity/3921951>.
- “Parliament Bans Armenian Apostolic Church from Alienating Religious Monuments without Government Consent.” *News.am*. 4 Mart 2026. <https://news.am/en/news/934003>.
- “Pashinyan Blames Soviet KGB for Shaping Armenians’ View of Turks and Azerbaijanis.” *OC Media*. 3 Kasım 2026. <https://oc-media.org/pashinyan-blames-soviet-kgb-for-shaping-armenians-view-of-turks-and-azerbaijanis/>.
- “Pashinyan Blames Soviet KGB for Shaping Armenians’ View of Turks and Azerbaijanis.” *OC Media*. 3 Kasım 2025. <https://oc-media.org/pashinyan-blames-soviet-kgb-for-shaping-armenians-view-of-turks-and-azerbaijanis/>.
- “Pashinyan Confirms his Official Invitation to Erdogan for European Community Summit in Yerevan.” *Arka News Agency*. 4 Kasım 2025. <https://arka.am/en/news/politics/pashinyan-confirmed-his-official-invitation-to-erdogan-for-the-european-community-summit-in-yerevan/>.
- “Pashinyan Congratulates Iran’s New Supreme Leader.” *Asbarez*. 9 Mart 2026. <https://asbarez.com/pashinyan-congratulates-irans-new-supreme-leader/>.

- “Pashinyan Declares: ‘Armenian Apostolic Church Has No Catholicos,’ Again Accusing Karekin II of Illegitimacy.” *Zartonk*. 6 Kasım 2026. <https://zartonkmedia.com/2025/11/06/pashinyan-declares-armenian-apostolic-church-has-no-catholicos-again-accusing-karekin-ii-of-illegitimacy/>.
- “Pashinyan Rejects ‘Historical Justice’ Agenda.” *ArmenPress*. 26 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1245673>.
- “Pashinyan Returns from BoP Washington Meeting with ‘Greater Confidence in Peace.’” *ArmenPress*. 20 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242648>.
- “Pashinyan Says He Ordered Genocide Museum Director to Submit Resignation.” *CivilNet*. 12 Mart 2026. <https://civilnet.am/en/news/1007739>.
- “Pashinyan Warns of Possible New September War if Opposition Wins.” *MassisPost*. 19 Mart 2026. <https://massispost.com/2026/03/pashinyan-warns-of-possible-new-september-war-if-opposition-wins/>.
- “Pashinyan: ‘There Is No ‘Zangezur Corridor,’ Has Never Been, and Will Not Appear in Any Armenia–Azerbaijan Document’.” *Armenian Life*. 12 Ekim 2025. <https://armenianlife.com/2025/10/12/pashinyan-there-is-no-zangezur-corridor-has-never-been-and-will-not-appear-in-any-armenia-azerbaijan-document/>.
- “Pashinyan: Armenia’s Interests Come First, No Intent to Harm Russia Ties.” *ArmenPress*. 5 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1243892>.
- “Pashinyan: I Need A Catholicos Who will not Obey Foreign Special Service Lieutenant.” *ArmenPress*. 3 Aralık 2026. <https://armenpress.am/en/article/1236739>.
- “Pashinyan: New Armenian Constitution should not reference ‘conflict-logic’ Declaration of Independence.” *ArmenPress*. 12 Mart 2026. <https://armenpress.am/en/article/1244511>.
- “Pashinyan: New Constitution should not Reference Declaration of Independence.” *ArmenPress*. 21 April 2026. <https://armenpress.am/en/article/1248012>.
- “Paşinyan’dan Karabağ’daki Kilise İddialarına Temkinli Yaklaşım.” *Ermeni Haber Ajansı*. 23 Nisan 2026. <https://ermenihaber.am/ztr/29414/>.
- “Patrik Maşalyan’dan Ermeni Soykırımı Mesajı.” *ArmenPress*. 24 Nisan 2026. <https://armenpress.am/tr/article/1248373>.
- “Pope Leo XIV Calls Azerbaijan, Armenia Leaders ‘Sowers Of Hope’.” *Caliber*. 4 Şubat 2026. <https://caliber.az/en/post/pope-leo-xiv-calls-azerbaijan-armenia-leaders-sowers-of-hope>.
- “President Aliyev Stresses Azerbaijanis’ Right to Return to Armenia.” *News.az*. 5 Aralık 2026. <https://news.az/news/president-aliyev-stresses-azerbaijanis-right-to-return-to-armenia>.
- “Presidents of Armenia, Georgia Discuss TRIPP Project.” *ArmenPress*. 19 Kasım 2026. <https://armenpress.am/en/article/1235464>.
- “Prime Minister Nikol Pashinyan’s Official Visit to the Republic of Kazakhstan.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2026. <https://www.primeminister.am/en/foreign-visits/item/2025/11/20/Nikol-Pashinyan-visiting-Kazakhstan/>.
- “Prime Minister Nikol Pashinyan’s Official Visit to the Republic of Poland.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2026. <https://www.primeminister.am/en/foreign-visits/item/2026/02/25/Nikol-Pashinyan-visiting-Poland/>.
- “Prime Minister of the Republic of Armenia and the President of the Russian Federation Meet in St. Petersburg.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. 22 Aralık 2025. <https://>

www.primeminister.am/en/press-release/item/2025/12/22/Nikol-Pashinyan-met-with-Vladimir-Putin/.

“Prime Minister Pashinyan’s Statement on Armenian Genocide Remembrance Day.” *ArmenPress*. 24 Nisan 2026. <https://armenpress.am/en/video/1248352>.

Rana, Javaria. “CDS General Anil Chauhan Heads Indian Defence Delegation to Armenia to Boost Security Cooperation.” *The New Indian Express*. 2 Şubat 2026. <https://www.newindianexpress.com/nation/2026/Feb/02/cds-general-anil-chauhan-heads-indian-defence-delegation-to-armenia-to-boost-security-cooperation>.

Rehimov, Ruslan. “Ermenistan Dışişleri Bakanı Mirzoyan’dan, Rus Mevkidaşı Lavrov’a «İç İşlerimize Karışmayın» Yanıtı.” *Anadolu Ajansı*. 30 Haziran 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ermenistan-disisleri-bakani-mirzoyandan-rus-mevkidas-lavrova-ic-islerimize-karismayin-yaniti/3617730>.

Rehimov, Ruslan. “Paşinyan, Azerbaycan’la Sağladıkları Barışın “En Güvenilir Güvenlik Garantisi” Olduğunu Söyledi.” *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pasinyan-azerbaycanla-sagladiklari-barisin-en-guvenilir-guvenlik-garantisi-oldugunu-soyledi/3812970>.

“Remarks by Minister of Foreign Affairs of Armenia Ararat Mirzoyan at the session of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe.” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*. 28 Ocak 2026. https://www.mfa.am/en/speeches/2026/01/28/Mirzoyan_PACE/13751.

“Russia is in Constant Contact with its Armenian Partners Regarding Restoration of Railway Sections in Armenia: Zakharova.” *ILurer*. 30 Ocak 2026. <https://www.ilurer.am/en/2026/01/30/Russia-is-in-constant-contact-with-its-Armenian-partners-regarding-restoration-of-railway-sections/1455786>.

“Russia Retaliates Strongly Against the Prospect of a US-Built Nuclear Facility in Armenia.” *Energy News*. 14 Şubat 2026. <https://energynews.oedigital.com/nuclear-power/2026/02/14/russia-retaliates-strongly-against-the-prospect-of-a-usbuilt-nuclear-facility-in-armenia>.

“Russian FM Accuses EU of Election Meddling in Armenia.” *Azatoryun Radiokayan*. 19 Aralık 2025. <https://www.azatoryun.am/a/33628015.html>.

“Russian Foreign Ministry Warns That NATO’s Moves in South Caucasus Threaten Regional Stability.” *Caucasus Watch*. 27 Aralık 2026. <https://caucasuswatch.de/en/news/russian-foreign-ministry-warns-that-natos-moves-in-south-caucasus-threaten-regional-stability.html>.

Salmanli, Ulviyya. “Armenia Warns of Leaving CSTO and EAEU if Russia Raises Gas Prices.” *News.az*. 6 Nisan 2026. <https://news.az/news/armenia-warns-of-leaving-csto-and-eau-if-russia-raises-gas-prices>.

Sassounian, Harut. “Not One Armenian-American Should Vote for Vance in 2028 Presidential Election.” *Armenian Weekly*. 19 Şubat 2026. <https://armenianweekly.com/2026/02/19/not-one-armenian-american-should-vote-for-vance-in-2028-presidential-election/>.

“Secretary of the Security Council Meets Representatives of Civil Society of Armenia and Azerbaijan.” *ArmenPress*. 14 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1242200>.

“Seçimler 7 Haziran’da.” *Ermenistan Kamu Radyosu*. 9 Şubat 2026. <https://tr.armradio.am/2026/02/09/secimler-7-haziranda/>.

“Statement on the Suppression of the Armenian Apostolic Church: Historical Continuities of Identity Erasure within Victim Groups.” *Lemkin Institute*. 28 December 2025. <https://www.lemkininstitute.com/statements-new-page/statement-on-the-suppression-of-the-armenian-apostolic-church%3A-historical-continuities-of-identity-erasure-within-victim-groups>.

- “Strong Armenia Party Nominates Samvel Karapetyan ss PM Candidate Despite Constitutional Barrier.” *ArmenPress*. 12 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1241999>.
- Tarhan, Muhammet. “Turkish Foreign Minister Discusses Regional Developments with Armenian Counterpart.” *Anadolu Agency*. 6 Mart 2026. <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/turkish-foreign-minister-discusses-regional-developments-with-armenian-counterpart/3853048>.
- Teslova, Elena. “Russia Warns Armenia About Risks of Moving Towards West at Expense of Traditional Partners.” *Anadolu Agency*. 5 Şubat 2026. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/russia-warns-armenia-about-risks-of-moving-towards-west-at-expense-of-traditional-partners/3821864>.
- “The Assembly of Bishops of the Catholicosate of All Armenians of the Armenian Apostolic Holy Church Issued a Statement.” *Armenian Apostolic Holy Church Mother See of Holy Etchmiadzin*. 20 Şubat 2026. <https://www.armenianchurch.org/en/news/the-assembly-of-bishops-of-the-catholicosate-of-all-armenians-of-the-armenian-apostolic-holy-church/12141>.
- “The Opening of the Embassy of Armenia in Bern.” *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia*. 13 Mart 2026. https://www.mfa.am/en/press-releases/2026/03/13/Mirzoyan_BernEmbassy/13829.
- “The Prime Minister Participates in the Inaugural Session of the Peace Council.” *The Prime Minister of the Republic of Armenia*. 19 Şubat 2026. <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2026/02/19/Nikol-Pashinyan-participate-board-peace/>.
- “There is Real Peace in Our Region, Pashinyan.” *ILurer*. 25 Şubat 2026. <https://www.ilurer.am/en/2026/02/25/There-is-real-peace-in-our-region-Pashinyan/1469720>.
- “THY Makes Its First Flight to Yerevan.” *Agos*. 13 Mart 2026. <https://www.agos.com.tr/tr/haber/thy-makes-its-first-flight-to-yerevan-39798>.
- “Tucker Carlson Amplifies Claims of Pashinyan’s ‘war on Christianity’.” *OC Media*. 10 Kasım 2026. <https://oc-media.org/tucker-carlson-amplifies-claims-of-pashinyans-war-on-christianity/>.
- “Turkish Foreign Minister Reiterates Türkiye’s Determination to Normalize Relations with Armenia.” *Anadolu Agency*. 19 Kasım 2026. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/turkish-foreign-minister-reiterates-turkiye-s-determination-to-normalize-relations-with-armenia/3747543>.
- “Turkish Governor Inspects Border Checkpoint with Armenia, Says Reopening Will Boost Regional Economy.” *ArmenPress*. 9 Şubat 2026. <https://armenpress.am/en/article/1241606>.
- “Türkiye to Continue Contributing to Regional Peace, Says FM Hakan Fidan.” *ArmenPress*. 10 Aralık 2025. <https://armenpress.am/en/article/1237208>.
- “Türkiye, Armenia Hold Second Round of Talks on Reopening Kars–Gyumri Railway.” *Türkiye Today*. 29 Kasım 2025. <https://www.turkiyetoday.com/nation/turkiye-armenia-hold-second-round-of-talks-on-reopening-karsgyumri-railway-3210549>.
- “US, Armenia Sign Agreement on Nuclear Energy.” *World Nuclear News*. 10 Şubat 2026. <https://world-nuclear-news.org/articles/us-armenia-sign-agreement-on-nuclear-energy>.
- “Vance Promotes Peace Corridor in Historic First Visit by US Vice President to Armenia.” *EuroNews*. 10 Şubat 2026. <https://www.euronews.com/2026/02/10/vance-promotes-peace-corridor-in-historic-first-visit-by-us-vice-president-to-armenia>.
- “Vice-President Vance’s Deleted Armenian Genocide Post Sends Shockwaves across Armenian American Community.” *Armenian National Committee of America (ANCA)*. 10 Şu-

bat 2026. <https://anca.org/press-release/vice-president-vances-deleted-armenian-genocide-post-sends-shockwaves-across-armenian-american-community/>.

“We Regretfully Observe Situation with Armenian Church – Lavrov.” *Alpha News*. 20 Ocak 2026. <https://alphanews.am/en/we-regretfully-observe-situation-with-armenian-church-lavrov/>.

“Western Diocese’s Archbishop Derderian Reaffirms Support For Pashinyan’s “Church Reform.” Alleges Misconduct Against Catholicos.” *Zartonk*. 16 Ocak 2026. <https://zartonk-media.com/2026/01/16/western-dioceses-archbishop-derderian-reaffirms-support-for-pashinyans-church-reform-alleges-misconduct-against-catholicos/>.

Yıldızalp Yormaz, Merve. “Steps Taken by Azerbaijan and Armenia Toward Establishing Lasting Peace are ‘Extremely Valuable,’ Says Turkish President.” *Anadolu Agency*. 4 Şubat 2026. <https://www.aa.com.tr/en/turkiye/steps-taken-by-azerbaijan-and-armenia-toward-establishing-lasting-peace-are-extremely-valuable-says-turkish-president/3820667>.